Бхагавад Гитамала

Като перли, нанизани на конец

БХАГАВАД ГИТАМАЛА

КАТО ПЕРЛИ, НАНИЗАНИ НА КОНЕЦ

Преводът е основан на:

„Бхагавад Гита такава, каквато е”
от Шри Шримад А.Ч. Бхактиведанта Свами Прабхупада

„Бхагавад Гита – Скритото съкровище на Сладкия Абсолют”
от Б.Р.Шридхара Махарадж

КНИГАТА В АУДИО-ФОРМАТ Е ДОСТЪПНА НА
HTTP://GITAMALA.SVOBODEN.NET

Бхагавад Гитамала – Като перли, нанизани на конец
поетичен превод на „Бхагавад Гита”

Превод в рими:	Сарвабхаума дас (Климент Моллов) Манохари даси (Петя Манолова)
Редактор:	Махендра дас (Младен Балабанов)
Дизайн:	Яшода Деви даси (Вяра Колева)
Предпечат:	Парамананда дас (Пею Солаков)

Първо българско издание

ПОСВЕЩЕНИЕ И БЛАГОДАРНОСТИ

“Бхагавад Гитамала”, поетичен превод на класическата творба на български език, е вдъхновена от и се посвещава на духовното приятелство и братство между Абхай Чаранаравинда Бхактиведанта Свами Прабхупада и Шрила Бхакти Ракшака Шридхара Махараджа, двама от най-извисените проповедници на култа на бхакти в нашето съвремие. Следвайки заръката на Шри Чайтаня Махапрабху и отдадени на желанията на своя духовен учител, Шрила Бхактисиддханта Сарасвати Тхакура, тези двама сияйни ачарии и до ден днешен разпространяват съзнанието за Кришна и любовта към Него по целия свят. Дано скромният ни опит да представим великата творба в стихове се понрави на всички искрени души, които отвъд ограниченията на националност, раса, пол, възраст и религиозна принадлежност се стремят към Абсолютната Истина. Тя е конецът, на който са нанизани перлите на стиховете от “Бхагавад Гитамала”.

Това издание е покана за любезния читател да се обърне към оригиналните преводи и коментари на великите светци към “Бхагавад Гита”, които са ползвани като референции при съставянето на стиховете на настоящата творба. Там читателят може да се докосне до истинския дух на “Бхагавад Гита”, такава каквато е изговорена от Шри Кришна на Арджуна и предадена чрез чистите сърца на Неговите много близки предаността отдадени.

Благодарим на Бхакти Камала Тиртха Махарадж за благословията да поднесем тази искрена, макар дръзка и несъвършена публикация в дар на бхактите; на Абхай Чаран Прабху (Андраши Чонгор) за помощта при точния превод на санскритските заглавия; на Махендра Прабху (Младен Балабанов) за цялостния прочит на текста и уместните редакционни предложения; на Любомир Керанов (Суриятиртх), Теа Гоцев, Еми Илиева и Сийка Костадинова за доверието и щедрите дарения при отпечатването на книгата; на Яшода Деви (Вяра Колева) за прекрасния дизайн на корицата, както и за цялостната подкрепа; на Парамананда Прабху (Пею Солаков) за помощта при оформлението на предпечата и създаването на аудио-книгата; на Крипадхам Прабху (Славомир Славов) и Манджари Деви (Деница Райкова) за предоставената техника и терен за записите; на Палана Шакти Деви (Пенка Александрова) за безценната помощ при създаването на уеб-страницата с аудио-книгата; на Данаил Трайчев за осигурения технически гръб и за

увереността му, че каузата си струва; на Ямуна Деви (Владислава Даракчиева) за грижата и добрите съвети; и на Кришна Прия Деви (Кристи Апостолова) за положителния отзив и съпричастността.

Гита Джаянти 2013, Екадаши

СЪДЪРЖАНИЕ:

МАНГАЛАЧАРАНА

Благоприятни молитви за успех на начинанието

ом агяна тимирандхася гянанджана-шалакая
чакшур унмилитам йена тасмаи шри-гураве намах

шри-чайтаня-мано ‘бхищам стхапитам йена бху-тале
сваям рупах када махям дадати сва-падантикам

Във най-дълбокото невежество аз съм роден,
Но моят духовен учител очите ми отвори
Със факела на знанието от тъмнината съм освободен
На него аз смирен отдавам своите поклони

Кога Шри Рупа Госвами Прабхупада
Който на мисията на Бог Гауранга в този свят
Началото постави човечеството да не страда
Ще ми даде подслон в нозете си лотосов цвят?

ванде ‘хам шри-гурох шри-юта-пада
камалам шри гурун ваишнавамш ча
шри-рупам саграджатам саха-гана-
рагхунатанвитам там са-дживам
садваитам савадхутам париджана-сахитам
кришна-чаитаня-девам
шри-радха-кришна-падан саха-гана-
лалита-шри-вишакханвитамш ча

В лотосовите нозе на своя Гурудева се покланям
И в нозете на ваишнавите – на милостта им се осланям
На Рупа-Рагхунатха, шестимата госвами
Отдавам в нозете свети своите пранами

Покланям се с цялата си преданост и почитания
На Махапрабху Гауранга Шри Чайтания
На Нитянанда, Адвейта Ачария, Гададхара
Шриваса и на техните съратници другари
В нозете на Шри Радха Кришна поклоните ми никога не спряха
Както и в стъпалцата на приятелките им Лалита и Вишакха

хе кришна каруна-синдхо
дина бандхо джагат-пате
гопеша гопика-канта
радха-канта намо'сту те

О, мой скъпи Кришна! Приятел на нещастните
И източник на цялото творение
Любим на Радха и господар на гопите
На Тебе се покланям със смирение

тапта-канчана-гауранги
радхе вриндаванешвари
вришабхану-суте деви
пранамами хари-прийе

Покланям се на Тебе, скъпа Радхарани,
Чиято снага златиста е като зора
Кралице свидна и единствена на Вриндавана
На Хари любима и на Вришабхану дъщеря

ванчха-калпатарубхяш ча
крипа-синдхубя ева ча
патитанам паванебхйо
ваишнавебхйо намо намах

На всички ваишнави, които са като дървета на желания
Отдавам своите смирени почитания
Молбите всекиму те да изпълнят могат
От състрадание преливат тез слуги на Бога

шри-кришна-чайтаня
прабху-нитянанда
шри-адвейта гададхара
шривасади-гаура-бхакта вринда

Отдавам най-смирените си почитания
На всички свързани със Бог Чайтания
Начело с Нитянанда, Шри Адвейта, Гадхадхара и Шривас
И всички Гаура бхакти, що възпяват тези имена в екстаз

харе кришна харе кришна
кришна кришна харе харе
харе рама харе рама
рама рама харе харе

ШРИМАД БХАГАВАД ГИТА ДХЯНАМ

Медитации върху Бог Кришна
като извора на Бхагавад Гита
(от Шанкарачария)

ом паартхая пратибодхитаам бхагавата нараараянена сваям
вяасена гратхитаам пурaанамунинаа мадхйе-махаабхааратам
адвайтаамритаваршинее бхагаватеем ащаадашаадхяайиниим
амба тваамaнусандадхами бхагавад-гита бхавадвешиниим

О благословена и любяща Майко, песен прославена на Бога,
Изливаща безсмъртния нектар на философията и мъдростта над нас
Във осемнадесет глави, унищожаваща прераждания толкоз много
Над тебе със почтително благоговение отново медитирам аз

намосту те вяса вишалабуддхе пхуллара
виндааята патранетра
йена тваяа бхаратататаила пурнах
праджвaалито гяанамаях прадиипаха

О Вяса, чийто очи са лотоси, а интелигентността - могъща, свята
Който накара лампата на мъдростта да запламти
Изпълнена с обилното масло на Махабхарата
В нозете си поклоните ни, молим, приеми

прапанна паариджаатаая тотраветраи капаанайе
гяанамудраая кришнаая гитаа-амритдухе намаха

О, Ти, който си убежище за Лакшмидеви
Родена от океана в древни времена
Във дясната ръка държиш пастирска гега
На Гита Ти доиш амброзията божествена

сарвопанишадо гааво догдхаа гопала нанданаха
паартхо ватсах судхиир бхоктаа дугдхам гитаамритам махат

Упанишадите са досущ като стадо крави,
А пастирският син Кришна ги дои
Арджуна на теленце сучещо се прави
„Гита" е млякото, най-висшият нектар, който пои
Людете, пречистена интелигентност дето имат
Тъй като те този нектар божествен жадни взимат

васудевасутам девам канса чаанура марданам
деваки парамаанандам кришнам ванде джагадгурум

О сине Васудевин и унищожителю на Камса и Чанура
На майка Деваки върховното блаженство и на световете гуру
На Тебе, Боже Кришна, в знак на искрено признание
Поднасяме Ти нашите смирени почитания

бхишма-дрона-татаа джаядратхаджалаа гандхааранийлотпалаа
шаляграахаватии крипена ваханее карнена велаакулаа
ашваттхаама-викарна-гхора макараа дурьодханаа вартинее
соттеерно кхалу паандаваи рананадее кайвартаках кешаваха

Битката на Курукшетра е сякаш кървава река
Бхишма и Дрона са високите й брегове
Джаядратха е тъмнеещата й вода
Шакуни – водна лилия във сини цветове
Шаля – акула, Крипа течение могъщо стана
Карна – вълните силни на талази
Водни чудовища Викарна, Ашватхама,
Ала Пандавите победоносно прекосиха тази
Бушуваща река със водовъртеж - Дурьодхана,
Защото Ти, Кришна – лодкарят, ги запази

паарашаря вачассароджа мамалам гитаартхагандхоткатам
наанаакхяанакакесарам харикатхаа самбходханаа бодхитам
локе саджджана шатпадаирахарахах пепееямаанам мудаа
бхооярада бхааратапанкаджам калималапрадхвамши нах шреясе

Записана със думите на Вяса е таз безупречна творба
Съставил Махабхарата, от която Гита е една глава
Махабхарата, изящна като цвят на лотос, къпещ се в божествено сияние
С Бхагавад Гита като неговото силно и пленяващо ума ухание

С разтворените вечно венчелистчета, които са историите за герои славни
От думите на Бог Хари, унищожаващ в Кали юга всичките неправди
Тоз лотос, до който ден след ден прииждат радостно души
Във търсене на сладостен нектар! О нека той завинаги да ни благослови!

мукам кароти ваачалам пангум лангхаяте гирим
яткрипаа тамахам ванде парамаананда-мадхавам

На онзи, който немия със сладкодумие дарява
Заради който сакатият и планини ще прекосява
На този Мадхава блажен, изпълнен цял със състрадание
Отдавам аз с любов и почит своето обожание

ям брахмаа-варунендра-рудра-марутах стунванти диваях ставаих
ведаих саангападакрамопанишадаир гааянтиям саамагааха
дхяанаа вастхита тадгатена манасаа пашянти ям йогино
ясяантам на видух сураасураганаах деваая тасмаи намаха

На Върховния Господ, който въплъти се
в Брахма, Варуна, Рудра, Индра,
Този, когото същества божествени възпяват
непрестанно в съвършени химни
За който ни разказват песните на Сама Веда
и шлоките на древните Упанишади
А йогите съзират с ум, погълнат в медитация,
отдръпнат от сетивните наслади
Този, чиито граници не са познати ни на Деви, нито на Асури
Този, в характера на който липсват всякакви петна или кусури
На Него своите почитания отдаваме отново и отново
Със това възхвалата на песента Му (Гита) е готова

ГЛАВА 1: УНИНИЕТО НА АРДЖУНА

Арджуна-вишада-йога

Дхритаращра каза: **1.1**
„О, Санджая, събрали се на мястото за поклонение
Изпълнени с желание да влязат в кърваво сражение
Моите синове и тез на Панду какво сега там правят?
На Курукшетра един срещу друг дали ще се изправят?"

Санджая каза: **1.2**
„О Царю, Махараджа Дурьодхана огледа
На армиите на Пандавите бойната подреда
И към учителя си Дрона, като дланите си сбра
Обръща се синът ти със следните слова:

„О виж, учителю, на Пандавите армията силна **1.3**
Пред нас стои изправена и в боен ред строена
От твоя ученик с интелигентност изобилна,
Сина на цар Друпада, най-умело подредена!

В армията им – казва Дурьодхана – **1.4**
Мнозина славни стрелци с лък ловки има
Бойци като Вирата и Друпада, Ююдхана
До един равни в боя на Арджуна и на Бхима

1.5 Сред техните редици, изглеждащи безбройни,
Се открояват велики и могъщи воини
Такива като Дхрищакету, Чекитана, Каширадджа
И героичните Шайбя, Пуруджит и Кунтибходжа

1.6 С тях е славният и доблестен Юдхаманю,
Храбрият Уттамауджа със силните пестници
Несравнимият син на Субхадра, Абхиманю
И синовете на Драупади, ловките бойци на колесници

1.7 О, най-добър сред брахманите, моля позволи ми
За героичните бойци, начело на военните ми сили
Сега аз да ти дам най-обща и специална информация
Това са командирите, обучени войската да строят в формация

1.8 Самият ти, учителю, Бхишма и Карна,
Крипачария, Ашватхама и Викарна,
Синът на Сомадатта, Бхуришрава,
Който в сраженията вечно жъне слава

1.9 Тези и много други герои ще видиш тука
Готови да пожертвуват живота си заради мене
Всички те са вещи във военната наука
И са с различни видове оръжия снабдени

1.10 Нашата сила е могъща и неизмерима
Под закрилата на славния ни дядо Бхишма
За тяхната войска, макар там да е Бхима,
Надеждата да победят изглежда ми излишна

1.11 Всички вие не бива в боя ненужно да се суетите,
А пълна подкрепа на дядо Бхишма да осигурите
Съответни стратегически позиции надлежно заемете
На входните места на бойните фаланги се разположете!”

1.12 Тогава Бхишма, на Кауравите великият прадядо,
Войнствен вик подобно лъвски рев надава
И мощно раковината му проехтя над стана
Кураж да вдъхне и да зарадва Дурьодхана

А после раковини, рогове, тръби, тромпети **1.13**
И барабани гръмко зазвучават изведнъж
Шумът от тези и от други инструменти
Излива се над армиите като пороен дъжд

От другата страна на бойното поле **1.14**
В прекрасна колесница, запрегната с бели коне,
Мадхава и Пандава снагите си извисяват
И с дивните си раковини могъщо протръбяват

Бог Кришна надува раковината си Панчаджаня **1.15**
Раковината си Девадатта надува Дхананджая
А лакомникът ненаситен, могъщият и славен Бхима
Надува Паундра, своята знаменита раковина

На Юдхищтхира раковината Анантавиджая **1.16-18**
С мощния си звук фалангите вражи замая
Сугхоша, раковината на Накула медногласна,
Сякаш в талази ескадроните военни тласна
Гласът на Манипушпака – раковината елмазноцветна
На Сахадева, сина на Мадри, в гръмовен рев отекна
Тогава царят на Каши, Шикханди, Дхрищадюмна,
Вирата и Сатяки, когото да победиш е трудно,
Друпада и синовете на Драупади до един
Както и на Субхадра силноръкият смел син
Също надуват мощно своите могъщи раковини
И кръвта в жилите на враговете им от екота застина

Различни раковини гръмко заечават **1.19**
Вибрации отекват на земя и на небе
И страх в сърцата те вселяват
На Дхритаращровите синове

Арджуна, синът на Панду, воинът смел **1.20**
Величествена поза на колесницата заел
Виждайки строените отсреща бойни редове
На армията на Дхритаращровите синове

Към Хришикеша, колесничаря си велик
Под флаг, развян със Ханумановия лик
Обръща се със тези думи той
Вдигнал лъка си и готов за бой

1.21-22 *Арджуна казва:* „О, непогрешими!
Изведи, те моля, колесницата ми
Тук между двете армии призвани
Да видя тези с дух за битка обладани
Кои с оръжия във това велико изпитание
Ще се сражават с мен по сила и старание

1.23 Искам да видя тях, които с мен ще се сразят
Търсейки разрешение на тази разпра
Дошли в невежеството си да угодят
На злонамерения син на Дхритаращра"

1.24 *Санджая каза:*
„О, потомъко на Бхарата, помолен тъй от Гудакеша
Между двете армии изтегля колесницата му Хришикеша

1.25 Заставайки точно срещу стария Бхишма
И срещу Дрона, на Арджуна собствения гуру,
„О, Партха - казва му тогава Кришна –
Виж всички сбрани тук потомъци на Куру!"

1.26 Там насред двете армии със тези две очи
Арджуна вижда вуйчовци и дядовци, учители
И своите братя, синове, внуци, приятели,
А също тъстове, роднини и доброжелатели

1.27 Виждайки близките си, от състрадание надмогнат
С преливащо от скръб сърце във своята пазва
Обръщайки очи към Кришна в молба да му помогне
Синът на Кунти с болка казва

1.28 *Арджуна казва:*
„Мой скъпи Кришна, когато гледам
Приятелите и роднините си да стоят пред мен

Изпълнени с желание за бой, усещам
Как целият треперя и устата ми пресъхва в тоз момент

Снагата ми трепери в треска дива **1.29**
Настръхват в ужас моите коси
От дланите изплъзва се лъкът Гандива
И кожата ми цяла в пламъци гори

Не съм във състояние аз да остана още миг **1.30**
И искам да избягам, макар да съм войник
Не мога да се овладея, умът се замъглява
Нещастие единствено съзирам тук, Кешава

О, Кришна, ако избием своите роднини **1.31**
Не разбирам какво добро в това ще има
Как мога да желая победа, щастие и царство
Постигнати със вероломство и коварство?!

О Говинда! Царство, щастие или дори животът ни безценен **1.32-35**
- за какво са всички те,
Когато тези, заради които можем да ги пожелаем,
са строени тук на бойното поле?
О, Мадхусудана, пред мен стоят учители почитани
и множество от нашите роднини
Подготвени да жертват своето богатство и живот,
които са ценяли много със години
Защо аз трябва да желая тяхното унищожение,
дори да бъда и убит от тях?
О, скъпи ми Джанардана, не съм готов да се сражавам
и да сторя този грях
Дори за трите свята, камо ли за таз земя окървавена
С убийството на наште братовчеди опетнена

Приятелите и роднините ако избием **1.36**
Казвам ти, изпитвам силен страх,
Че ще се опетним и до един ще се покрием
С ужасен, непростим, чутовен грях!

Оръжие ако срещу рода си вдигнем –
А Дхритаращровите синове са ни роднини –
Как щастие изобщо ще постигнем
О, Мадхава, чиято съпруга е на щастието богиня?!

1.37-38 О, Джанардана, тези мъже със сърца от алчност обзети
Не виждат нищо нередно в избиването на едно семейство,
Но защо ние, които с моралните принципи сме запознати
Трябва да взимаме участие в такова престъпно злодейство?

1.39 Когато династията бъде унищожена
С нея и семейната традиция е разрушена
Тази разруха след себе си гибел повлича –
Потомците в нерелигиозност се увличат

1.40 Жените се замърсяват, когато, о Кришна,
Нерелигиозността вземе връх в едно семейство
И от тяхната деградация, потомъко на Вришни,
В света се появява нежеланото потомство

1.41 Тъй и родът, и тези, които го унищожават
В ад най-страшен тутакси пропадат
Предците също падат, сполетени от зла съдба
Тъй като секват приношенията на храна и на вода

1.42 Всички видове обществени проекти
И дейности за семейно благополучие
Се унищожават от пагубните ефекти
На действията, които не са в съзвучие
Със семейните традиции и ги разрушават
Като броя на нежеланите деца увеличават

1.43 Този, който родовата традиция унищожава
Съм чул, Джанардана, че в ада вечно пребивава

1.44 Колко странно е това наистина, за съжаление,
Че сме решени да извършим страшни грехове
От желание подтиквани за кралско наслаждение
Подготвяме се да избием своите родове

За мене ще е много по-добре **1.45**
В тази битка Дхритаращровите синове
Да ме убият с мечове в ръка
Свалил оръжие и без да им се противя

Санджая каза: **1.46**
„След като изрича това на бойното поле
Арджуна настрана поставя своя лък
И сяда в колесницата от мъката обзет
С ум, съкрушен от непосилна скръб"

ГЛАВА 2: РАЗЛИЧАВАНЕ И ЕДИНЕНИЕ

Санкхя-йога

Санджая каза: **2.1**
"Виждайки Арджуна от болка тъй сломен
От състрадание надмогнат, от разум цял лишен
И с отчаяни, преливащи в сълзи тъжни очи,
Мадхусудана ето що намира да му промълви:

Върховният Бог казва: **2.2**
„Мой скъпи Арджуна, как така се появи
Това замърсяване у теб, което те отчая!
То не подхожда на човек, който живота си цени
И води към позор, а не към рая!

О сине на Притха, съвсем не подобава **2.3**
На воин като тебе, доблестен и смел
На малодушие сърцето си окаян да отдава
Стани и се сражавай, лък в дланта си взел!"

Арджуна казва: **2.4**
„ О, убиецо на враговете, Арисудана!
О, скъпи Боже Мадхусудана!
Кажи ми как по време на сражение
Ще контраатакувам със стрели

Достойните за моето уважение,
Почитани от мен учители!

2.5 По-добре в този свят да преживявам от просия
Отколкото старейшините благородни да убия!
Погубим ли ги, как в победата ще намерим радост?
На поръсената с кръв трапеза няма сладост!

2.6 Кое е по-добре със сигурност не знаем ние -
Да победим или от тях да бъдем победени
Ако на Дхритаращра синовете тук убием
Защо ни е животът? Ала ето ги - пред нас строени!

2.7 Сърцето ми обременено е от съжаление – какъв позор!
Наред със самообладанието си изгубих и преценка, и трезв взор
Кой е дългът ми? Какво е най-добре за мене? Моля те, кажи ми!
На Тебе се отдавам като предан ученик. Води ме!

2.8 Не мога начин да намеря да прогоня аз скръбта,
Която пресушава безпощадно всичките ми сетива
Не съм способен да я преодолея, въпреки че мога
Богато царство на Земята да спечеля, за което полубога
Цар на райските планети даже е понякога мечтал
Дори обаче за такваз печалба аз отказвам да се цапам с тази кал!”

2.9 *Санджая каза:*
„След като изрича тези пламенни слова
Пред Хришикеша – господаря на всички сетива
„Говинда, аз няма да участвам във това сражение!” –
Добавя Гудакеша, сетне замлъква цял в вълнение

2.10 О, царю, потомъко на Бхарата, точно сега
Застанал между двете армии с усмивка на уста,
Шри Кришна се обръща с следните дълбоки думи
Към покосения от скръб свой ученик Арджуна

2.11 *Върховният Бог казва:*
„Макар и да говориш мъдри думи, ти грешиш
Не заслужава скръб това, за що скърбиш

Онези, знай, които наистина са мъдри
Не тъгуват ни за живи, ни за мъртви

Никога не е било Аз да не съществувам **2.12**
Нито ти, нито събралите се тук царе
Нито пък някой има основание да се страхува,
Че в бъдеще душата му безсмъртна ще умре

Тъй както въплътената душа минава **2.13**
От детство в младост, сетне остарява
Така и при смъртта в ново тяло тя ще прелети
Разумният от това ни се смущава, ни скърби

О, сине на Кунти, на щастие и нещастие временната поява **2.14**
И тяхното изчезване, потомъко на Бхарата, с течение на времето,
Настъпването и изчезването на зимата и лятото наподобява
Бъди уравновесен и несмущаван, и просто изтърпи им бремето

О Арджуна, най-добър сред всички люде, **2.15**
Който несмутен остава в тези изменения
В мъка и радост постоянен, непринуден
Той е достоен за безсмъртие и освобождение

Чрез изучаване природата на тялото и на душата **2.16**
Пророците, познали истината, са достигнали до заключение
Че временното тяло е нетрайно в същината,
А вечната душа е непроменливо творение

Душата, проникваща тялото, е неразрушима, **2.17**
Нетленна, неизменна, вечна, неунищожима

А материалното тяло на вечното, неизмеримо **2.18**
И неунищожимо живо същество
Със сигурност един ден ще загине
Тъй че сражавай се на Бхарата потомъко!

Който мисли, че душата може да убие **2.19**
И който мисли, че може тя да е убита

Невежеството си няма как да прикрие –
Не погубва и не гине тя, в тялото скрита

2.20 За душата няма раждане, нито смъртта я поразява
Тя е неродена, изначална и завинаги се проявява
В миналото, настоящето и бъдещето си остава жива
Тя не е убивана, дори когато тялото в сражение загива

2.21 Как може някой, който знае, че душата
Е вечна, неродена, неизменна тя самата
Да причини смъртта на някого, сине на Притха
Или така да стори, че душата му да е убита?

2.22 Както човек дрехите си настрана оставя
Когато остареят и със нови ги заменя
Така душата безполезните обвивки изоставя
И нови материални идентичности приема

2.23 Никое оръжие душата не пронизва
Нито огън пламтящ може да я изгори
Нито вода я мокри, нито в мъгла подгизва
Нито пък вятърът успява да я пресуши

2.24 Душата не може да бъде начупена или изгорена
Тя не може да бъде разтворена, нито изсушена
Навсякъде съществуваща в пространството и вечността
Неизменна, неподвижна си остава тя все същата

2.25 Душата е невидима, непроменима и не можеш да си я въобразиш
Знаейки това, Арджуна, за тялото не бива да скърбиш

2.26 Но ако въпреки това продължаваш ти да смяташ
Че всеки път се ражда и завинаги погубва се душата
Отново да скърбиш все още не е това причина
О силноръки победителю на врагове, Арджуна!

2.27 Неминуема е смъртта за туй, що е родено
А мъртвото ще се роди наново несъмнено

За неизбежното няма защо да се скърби
Затова дълга си просто, Партха, изпълни!

Всички сътворени същества **2.28**
В началото са непроявени,
Проявяват се в своята среда,
А накрая биват пак унищожени
Тъй знаейки, че неизбежна е смъртта
Защо е нужно да униваш в скръбта?

Някои гледат на душата като изумителна **2.29**
Други я описват като чудно удивителна
Трети слушат разкази за нея смайващи и дивни
Ала пак не я разбират, в невежество незавидно

О, потомъко на Бхарата, разбери добре, че това, **2.30**
Което обитава тялото, с други думи вечната душа,
Никога не може да бъде убито, каквото и да става
Затова да скърбиш за живо същество не си заслужава

Още повече, ти имаш дълг на воин **2.31**
За един кшатрия няма работа по-добра
Освен за принцип благороден и достоен
Да се сражава в справедливата война

О Партха, щастливи са тези кшатрии, на които **2.32**
Сражението само се предоставя и е открито
Без те да са го търсили, тъй като накрая
Това отваря им вратите към планетите на рая

Тази праведна война, обаче, ако пренебрегнеш **2.33**
Дълга си ще потъпчеш, на честта си ще посегнеш
И изгубил цялата си воинска слава
С грях ще се покриеш, о, Пандава!

Ще стане тъй, че всички хора **2.34**
Ще те одумват вечно за позора
А за човека, ползващ се със почит в света
Безчестието по-лошо е и от смъртта

2.35 Великите бойци ще си рекат
„От боя е побягнал заради страхът!”
И ти, почитаният, ще станеш презрян
Като нищожество ще бъдеш поруган

2.36 Враговете ти с жестоки думи ще те обрисуват
Ще ти се подиграват, че си неумел и плах
И нищо по-болезнено от това няма да ти се струва
Да си помислят, че ти, воинът смел, избягал си от страх

2.37 Убит на бойното поле, ще стигнеш небесата
Победиш ли, ще се радваш на земята
Тъй или инак, кажи си: ще успея!
Затова сражавай се с решителност, Каунтея!

2.38 Сражавай се заради самото сражение,
За щастие или нещастие не се грижи
За загуба или печалба, за победа, поражение,
Така със грях душата ти не ще се опетни

2.39 Описах ти дотука мъдростта
В разбирането за реалността
Сега за преданото служене ще ти разкажа
И как да действаш без последици ще ти покажа
О, Партха, влагайки интелигентността
Чрез буддхи-йога във предаността
Ще разсечеш оковите на дейността

2.40 Не е напразно никога това усилие
Във него няма загуба и намаляване
И най-малкото по този път развитие
Човек спасява от фаталното пропадане

2.41 Който на този път е стъпил е решителен в своето намерение
Целта му е една и той я следва без най-малко отклонение
О, Куру-нандана, разумът на колебливия е разклонен
На мисли нерешителни той вечно пада в плен

Хората с оскъдно знание се привързват **2.42-43**
Към цветистия език на четирите Веди
Където различни кармични дейности се описват
За добро раждане, власт и издигане до райските планети
Такива хора казват, че няма по-висше от това,
Защото желаят разкош и наслаждение за своите сетива

От земните удоволствия запленени **2.44**
От жажда за богатства обезпокоени
Не могат да развият те решителност непоколебима
И как в сърцата им отдаденост към Бог да има!?

Ведите предимно и основно се занимават **2.45**
С трите гуни на материалната природа
Но истинските мъдреци трансцендентални стават
Бъди и ти от тяхната възвишена порода!
От всички двойнствености безвъзвратно се освободи
Презри печалба, сигурност и в аза се установи!

Всички Веди са от същото значение **2.46**
От каквото кладенците на място с наводнение
Целите им се откриват като широк път
За оня, който научил е целта отвъд

Да изпълняваш своя дълг предписан имаш право ти, **2.47**
Но не за теб предназначени са от дейностите плодовете
Подтикван от желание за резултата ти недей бъди
И към неизпълнението на дълга си не бъди привързан вече

О, Дхананджая, изпълни дълга си **2.48**
Непоколебим в успех или в поражение
С такова самообладание в духа си
Ще практикуваш йога на това полесражение

О, Дхананджая, чрез преданото служене стой настрана **2.49**
От всички низши дейности. На Бог единствено бъди слуга!
Онези, които искат на резултатите от дейността си да се наслаждават
Са користни скъперници, които в духовно отношение осиромашават

2.50 Онзи, който за плодовете на делата не жадува
А с предана любов на Господа слугува
От последиците на делата се освобождава
Затова да се заемеш с буддхи-йога, знай, си заслужава
Тъй хладнокръвен и уравновесен в безкористното дело
Изкуството на действието ще овладееш ти умело

2.51 Като на служенето се отдават с преданост към Бога
Великите мъдреци и предани да се освободят могат
От резултатите на работата в материалния свят
И така да сложат край на непрекъснатия кръговрат
На раждане и смърт, като постигнат състояние,
В което неподвластни са на всякакво страдание

2.52 Когато разумът ти цял изплува
На илюзията от гъстата гора
Ще станеш безразличен към това, което чуваш
Което чул си или предстои да чуеш във света

2.53 Цветистият език на Ведите престане ли ума ти да вълнува
И той остане постоянно във екстаза на духовното себепознание
Душата от влиянието на материята най-сетне ще изплува
И ти ще си постигнал тъй желаното божествено съзнание"

2.54 *Арджуна пита:*
„По какви признаци, Кешава, се познава
Кой постигнал е това божествено съзнание?
Как мисли и говори, как седи, върви и става
Онзи, който се намира в свръхсъзнателното състояние?"

2.55 *Върховният Бог казва:*
„О, Партха, когато някой изостави
Всички желания за сетивно наслаждение
Възникнали от умствените му представи
И с пречистен ум намира удовлетворение
Единствено във себето, това му състояние
Издава чисто трансцендентно свръхсъзнание

Който е несмущаван от печал и скръб **2.56**
За когото наслажденията вече не са стръв
Свободен от страсти, страх и гняв по своя друм
Знай, е мъдрец с устойчив и стабилен ум

Човек, който в материалния свят се намира, **2.57**
Но от добро и зло неповлиян завинаги остава,
Като нито ги възхвалява, нито ги презира
В съвършено знание устойчив се установява

Онзи, който сетивата си напълно овладяни **2.58**
Оттегля от сетивните обекти в този свят
Като костенурка с крайници в черупката прибрани
Е с установено знание, мъдър и свят

Въплътената душа може да се въздържа от сетивна наслада, **2.59**
Но въпреки това вкусът й към сетивните обекти си остава
Изпитала по-висш вкус, насладата не я привлича
Такова съзнание устойчиво със право се нарича

Вихрите стремителни на сетивата, о Каунтея, **2.60**
Дори на онзи, който се опитва да ги овладее
Увличат ума му непрестанно, без да спират
Макар той, мъдрият, да се опира

Този, който сетивата неотклонно обуздава **2.61**
Поставяйки ги под контрол неколеблив
И в Мен съзнанието си винаги установява
Известен е като човек със разум устойчив

Но който обектите на сетивата съзерцава **2.62**
Допуска мислите му да потънат в тях
И тъй, привързан, той ги пожелава
А сетне от желанието възниква гняв

Гневливият в илюзия попада, **2.63**
Която му обърква паметта
И после в блатото на този свят пропада
При загубата на интелигентността

2.64 Ала който не изпитва ни привързаност, ни отвращение
Ума и сетивата овладял посредством силната си воля
Следвайки предписаните принципи за освобождение
Умиротворен постига милостта на Бога

2.65 Този, който в себе си е истински удовлетворен,
Насред тристранните страдания дори не трепва
В съзнание за Кришна той напълно е умиротворен
И разумът му не след дълго цялостно укрепва

2.66 Ала не е ли свързан с Върховния Бог той
Нито е мъдър, нито съсредоточен в ума си
Без съсредоточаване има ли въобще покой?
А без покой напразно щастие ще търси

2.67 Както лодката, оставена да плава по водата
От силен вятър бива надалеч отнесена
Така умът, съсредоточен върху едно от сетивата
За разума превръща се в щета нанесена

2.68 Затова онзи, който сетивата си възпира
И държи ги от обектите им във разлъка
На устойчива основа разумът му се намира
И мъдростта му е непоклатима, силноръки!

2.69 Това, което е нощ за всички живи същества,
Е време за пробуждане за себеконтролиращия се светец,
А когато другите възбуждат своите сетива
Отдръпва се във себе си самовглъбеният мъдрец

2.70 Желанията неспирно във човек се вливат
Ала постига истински покой
Този, който като океан не се надига
Макар с реките да се пълни той
А който се стреми желанията да удовлетворява
Все неспокоен и неудовлетворен остава

2.71 Изоставил материалната наслада, такъв човек като него
Отхвърлил собственичество, свободен от желания безспир

Живее в този свят без товара на лъжливото си его
Единствен той сдобива се със истински и траен мир

Достигнал такова състояние духовно **2.72**
Човек вече не ще се заблуди
В светското съществуване лъжовно
И ако в мига на смърт се в него покои
Стига във самсара се е скитал!
Ще встъпи той във Божията обител”

ГЛАВА 3: ПЪТЯТ НА ДЕЙСТВИЕТО

Карма-йога

Арджуна казва: **3.1**
„О, Джанардана, о, Кешава, защо
В тази ужасна битка искаш да се ангажирам
Щом Ти ми каза с много думи току-що
Че разумът е по-добър от дейността. Не те разбирам...

Объркан съм от противоречивите ти слова **3.2**
Действието ли е по-добро? Или интелигентността?
Кое за мен е по-благоприятно, ясно ми кажи
С напътствия двусмислени не ме мъчи!"

Върховният Бог казва: **3.3**
„О, безгрешни Арджуна, вече ти дадох информация
За двата вида личности, целящи себереализация
Едните се опитват с философски разсъждения да разберат,
А другите – на преданото служене чрез възвишения път

От греховните последици няма как да се освободиш **3.4**
От действията просто ако ти се въздържиш
Съвършенството не се постига с отречение
Знай това, о Партха, без съмнение

3.5 Безпомощни са всички, заставени да действат
В съответствие с качествата материално придобити
Никой дори за миг не може да бездейства
С импулс за действие всички тела са пропити

3.6 Онзи, който сетивата си възпира
Но чийто ум върху обектите се спира
Сам себе си, глупецът, заблуждава
И лицемер да се нарича заслужава

3.7 Ако човек искрено се опитва, от друга страна,
Да контролира сетивата си с помощта на ума
И започне да действа, без да се привързва,
Той е далеч по-издигнат и в напредъка избързва

3.8 Изпълнявай предписаните си задължения
Вместо да ги изоставяш със пренебрежение
Дейността по-горе стои от бездействието като цяло
Не действа ли, човек не може да поддържа дори своето тяло

3.9 Работата трябва да се изпълнява
като жертва, на Вишну посветена
В противен случай тя причина става
за робството на душата обусловена
Затова, с цел Вишну да удовлетвориш,
предписания дълг ти изпълнявай
Така завинаги освободен
от робство в този материален свят оставай

3.10 Праджапати Брахма в началото на сътворението
Създаде всички същества наред със жертвоприношенията
И каза им: „Чрез принципа на тази жертва нека
Постига щастие, разцвет, освобождение човека!"

3.11 Когато, чрез извършване на жертвоприношения,
Полубоговете в рая получат пълно удовлетворение
От своя страна те също с блага хората ще удовлетворят
И чрез това сътрудничество мир и добруване ще се възцарят

Полубоговете, от жертвите към тях доволни **3.12**
На людете даряват всичко, което им е необходимо
Ала на даровете неподнесени ако се наслаждават самоволно
Такива хора са крадци, и няма за тях друго име

Предаността на Бога от всякакви грехове се освобождават, **3.13**
За разлика от тези, които се хранят само да се наслаждават
Бхактите ядат храна, предложена във жертва най-напред,
А другите се хранят само с грях, тоест с отрова, вместо с мед

Всички същества живеят от храна **3.14**
Храната, Партха, израства от дъжда
Дъждът от жертвата вали поройно,
А жертвата иде от дълга, свършен достойно

Предписани от Ведите са дейностите регулиращи, **3.15**
А Ведите произлизат пряко от на Бога личността
Така духовните енергии безкрайни, всепроникващи
Присъстват винаги във жертвата с предаността

Който не следва този Ведически цикъл **3.16**
А потъва в чувствени наслади и във грях
Напразно сякаш е живял и дишал
Напусто, Партха, тук е вдигал прах

Но за човек, който в душата черпи удовлетворение, **3.17**
И посвещава живота си на постигането на себереализация
За него не съществуват вече никакви задължения,
Защото остава себеудовлетворен при всякаква ситуация

Не го засягат в този свят делата **3.18**
Чрез тях не се стреми към някаква цел
И не зависи той от никого, когато
Изпълнява дълга, с който се е заел

Затова, без привързаност към резултата, **3.19**
Действай просто дълга си да изпълниш
Ако така работиш в жертва свята
Върховния накрая ще постигнеш

3.20 Виж Цар Джанака, напълно съвършения;
Като изпълняваше своите задължения
Достигна той позиция такава
Затова и на теб, Арджуна, подобава
Дълга предписан да не изоставяш
И тъй на хората пример да даваш

3.21 Каквото великата личност стори,
Това се следва от всички хора
И на каквото в поведението си набляга,
Същите тези норми цял свят прилага

3.22 Няма дейност в целите три свята
Която трябва да извършвам, о сине на Притха
Нито нещо непостигнато за Мене в необята,
Ала всяко дело е при все това от Мен пропито
Макар да нямам каквото и да било задължение
Аз въпреки всичко зает съм с дейност без съмнение

3.23 Защото ако само някога, веднъж дори
Дълга безупречно пропусна да изпълня
Тогава всички ще последват примера Ми
Светът със беззаконие ще се напълни

3.24 Ако Аз не изпълнявах Своите задължения
Всички светове в разруха щяха да се сринат
И по Мой пример неблагочестивите населения
Пред греха изобщо нямаше да се възпират
Така би се навъдило покварено поколение
И с право Мене за виновен щяха да намират

3.25 Както невежите с привързаност изпълняват
Своите задълженията с мисъл за резултата
По същия начин, но без да се пристрастява,
Действа и мъдрата личност, за Бога осъзната
Тя не подтиква хората действието да спрат
Ами ги води уверено по правилния път

Мъдрият не бива да обърква клетия невежа, **3.26**
Който привързан е към плода на своите дела,
Карайки го към отречението да поглежда
И да престане да се труди; но вместо това
Ако сам той с преданост работи лично
И другите в подобна дейност ще увлича

Объркано от влиянието на лъжливото его **3.27**
Себето се мисли за извършител на дейността,
Която всъщност не се изпълнява от него,
А от трите материални гуни на природата

Но който познава абсолютната истина, о силноръки, **3.28**
Не се привързва към сетивата и носеното от тях наслаждение
Защото знае, че каквото и да прави и да идва му отръки
Различно е дали го прави заради плода или от предано вълнение

Объркани от гуните на материалната природа, **3.29**
Невежите заемат се със материални дейности
Така привързани към резултат и личната изгода
Те вършат низши дейности в невежеството си
Обаче, мъдрият не бива тези люде да смущава,
А собствената си духовна практика да изпълнява

Затова, посветил всяко дело на Мен, **3.30**
В пълно знание за душата установен,
Без никаква изгода да желаеш,
За собственост изобщо да нехаеш
Бездействието енергично отхвърли
И сражавай се, Арджуна, смело ти!

Тези, които според указанията Мои, **3.31**
Изпълняват с вяра задълженията свои
И без завист следват това възвишено учение,
От робството на кармата постигат те освобождение

Които, обаче, в завистта си пренебрегват **3.32**
Ученията Ми и не искат да ги следват

От всякакво знание, клетници, са лишени
Без разум здрав, невежи, заблудени
И в опитите съвършенство да постигат
Те се провалят и обречени загиват

3.33 Дори да притежава висше знание човекът
Той действа според собствената си природа,
Защото придобитата природа следва всеки
От потискането й не се постига никаква изгода

3.34 Сетивата към обектите изпитват неизбежно
Отблъскване голямо или привличане безбрежно
Ала на подобни прищевки ти недей се покорява
Те пречка са за онзи, който към себепознание се устремява

3.35 Много по-добре е, макар и с грешки,
Всеки своя собствен дълг да изпълнява
Отколкото на чужди съдбини човешки
С предписаните задължения да се равнява
На собствения дълг във изпълнение,
Е по-добре накрая да се провалиш
Отколкото да изпълняваш друго задължение
По чужд път е опасно да вървиш!"

3.36 *Арджуна казва:*
„Какво е това нещо, о Варшнея,
Което кара ни да вършим грях
Макар за грехове да не копнеем
Сякаш насила тласкани към тях?"

3.37 *Върховният Бог казва:*
„О, Арджуна, единствено и само похотта,
Родена от досега с гуната на страстта
И по-късно превърната в изпепеляващ гняв
Е най-големият и всепоглъщащ грях"

3.38 Тъй както огънят покрит е с дим
А огледалото - с прах невидим

Както зародишът покрит е със утроба
Душата е обвита в сластната отрова

По такъв начин чистото, безоблачно съзнание **3.39**
На мъдрото човешко същество сластта покри
За вечния си неприятел, похотта, в незнание,
Която неудовлетворена като огън го гори

Сетивата, умът и интелигентността **3.40**
Са местата, дето похотта обитава
Покривайки с тях мъдростта
Желанието въплътения влудява

Затова, о, Бхарата, още от началото действай така, **3.41**
Че да обуздаваш този символ на грях (похотта)
Чрез овладяване на сетивата сражавай се и победи
Инак знанието и себереализацията тя може да унищожи

Сетивата са по-висши от тленната плът **3.42**
А по-високо и от сетивата, знай, стои умът
Умът е превъзхождан от интелигентността
Ала по-висша и от нея е самата душа

О, Арджуна силноръки, този, който осъзнава, **3.43**
Че от ума си, сетивата и интелигентността се различава
Посредством разума в съзнание за Кришна трябва да установи ума
И чрез духовна сила окончателно да победи във себе си врага

ГЛАВА 4: ПЪТЯТ НА БОЖЕСТВЕНОТО ПОЗНАНИЕ

Гяна-йога

Върховният Бог казва: **4.1**
„На Вивасван, бога на слънцето светлолико
Предадох Аз познанието за йога тъй велико
Той съобщи го сетне на сина си Ваивасвата Ману,
А Икшваку на свой ред приемник на познанието стана

По веригата учител-ученик, гуру-парампара, **4.2**
Това върховно знание бе непокътнато получено
Така всеки един от светите царе го разбра,
Но с течение на времето то сякаш бе изгубено

Сега разказвам ти същото това знание за йога, **4.3**
Което е тайният път най-древен и мистичен
И да го споделя със тебе, знай, че мога
Понеже си Ми предан и приятел личен"

Арджуна казва: **4.4**
„Как да разбирам аз сега това,
Че слънчевият бог пръв чул е Твоите слова,
С които Ти си му предал науката за йога
След като по-възрастен е той от Теб? Това да разбера не мога!"

4.5 *Върховният Бог казва:*
„Много пъти сме се раждали в миналото Аз и ти
Ала, Арджуна, не си спомняш ти това, уви
Но макар да си лишен от това умение
О, покорителю на врагове, Аз помня Своите въплъщения

4.6 Въпреки че съм нероден и тялото Ми е нетленно
И макар че съм Господ на всички живи същества
Аз появявам се във всяка ера неизменно
Във изначалния си облик, отвъд всички сетива

4.7 О Бхарата, когато правдата запада
Когато религиозността тъне в упадък
А нерелигиозността нагло се въздига
Тогава Аз лично в този свят пристигам

4.8 Във всяка епоха Аз лично идвам, за да
Спася благочестивите и грешниците да унищожа
А също и да възстановя принципите религиозни
Това са за появяването Ми причините мистериозни

4.9 Който познава раждането Ми и Моите дела
В самата им божествена сърцевина
Щом напусне тялото си не приема вече плът
Но идва при Мен, Арджуна, по най-прекия път

4.10 От привързаност, страх и гняв освободени
Със мисли и подслон при Мен установени
В миналото много хора се пречистиха чрез покаяние
И постигнаха любов към Мен и чисто знание

4.11 Колкото повече някой Ми се отдава
Толкова повече от Мене получава
Всички навред следват Моите пътеки
От която и страна, Партха, да са поети

4.12 Хората в своите дейности успех пожелават
И затова почитат полубоговете

В този свят всички много бързо получават
На кармичната работа плодовете

Знай, че макар да са създадени от Мен **4.13**
Четирите касти съобразно трите гуни
Както и делата, в които всеки да е съвършен,
Няма съвсем нищо общо помежду ни
Аз не попадам на материята в плен
Бездеен и неизменен съм не само на думи

Никоя работа не може да ми повлияе **4.14**
Нито се стремя към резултатите от дейността
Онзи, който тази истина за Мене знае,
Също се избавя от реакциите на кармата

Познавайки този принцип на избавлението най-основен **4.15**
Онези, които търсеха освобождение в древни времена
Без стремеж към плодовете изпълняваха дълга си безусловен
Жертвоприношение към Мен за тях бе дейността
Така и ти подобно древните светци прави
Стъпвайки по пътя в техните следи върви

Дори учените хора се объркват, когато трябва да определят **4.16**
Какво е действие и бездействие - те несъмнено ще се затруднят
Затова сега ти научи от Мен какво е действие и разбери,
Защото знанието за това от цялото нещастие ще те освободи

Действие от неправилно действие се отличава **4.17**
Бездействието от тях двете също се разграничава
Несъмнено тайнствен е пътят на дейността
Трябва той внимателно да се изучи затова

Интелигентният вижда бездействие в действието, **4.18**
А също прозира и действие в бездействието
Макар че винаги заето е във дела различни
Той се намира на позиция духовна и отлична

На онзи, чиито дела са освободени от желание **4.19**
За наслаждение и който плодовете не жадува

Изгорени са в огъня на съвършеното познание
Кармичите последици и мъдър той се именува

4.20 Изоставил цялата привързаност към резултата
Винаги удовлетворен във себе си и без предпочитания
Той не извършва плодоносна работа, дори когато
Зает е с всякакви по вид, най-разнообразни начинания

4.21 С интелигентност покорил ума
Всяко домогване към плодовете изоставил
Отказал се напълно от всичко това,
Което мислил е за свое и е притежавал
Работейки единствено, за да съхрани своето тяло
От греховни последици освобождава се такъв човек изцяло

4.22 Онзи, който се удовлетворява
С това, което само го навестява
Който е освободен от двойнственост и не завижда
И в успеха, и в провала все едно и също вижда
Такава личност получава от реакции защита
Макар че действува тя никога не се оплита

4.23 Разтварят се в трансценденталността всички дела
На онази непривързана, волна и просветлена душа
Която в дух на жертва всичко върши
За нея кармата вече ще свърши

4.24 Изцяло посветена на жертвоприношение
Напълно потопена в Кришна съзнание
Една личност със сигурност постига Абсолюта
Защото в дейности духовни съвършено е заета
Чиито цел и резултат са ясно определени
И заедно с това, което се предлага, са одухотворени

4.25 Някои полубоговете почитат по най-съвършения
Начин, извършвайки мистични жертвоприношения
Други на Върховния Брахман жертви принасят
Като в свещения огън възлияния поднасят

Стриктните брахмачари, в огъня на контрола над ума, **4.26**
Принасят в жертва процеса на слушане и своите сетива
А семейните, които спазват регулиращите правила,
Жертват обектите на сетивата в огъня на самите сетива

Всички функции на сетивата и дъха **4.27**
Някои други като жертва пък изливат
В огъня на йога, възпламенен от мъдростта
Чрез душевно самообладание постигнат

Приемайки стриктни обети, **4.28**
Някои просветление получават
Раздавайки вещи и предмети,
Или въздържания като изпълняват
В мистичната система на йогата осморна
Други Ведите прилежно изучават неуморни

Някои като жертва пък изливат **4.29**
Дъха що вдишват в онзи, що издъхват
Или пък издишвания дъх преливат
В този, който на свой ред вдъхват
Или въздържат се дихание да няма
Отдали се на транс във пранаяма
Други, които са ограничили своята храна,
Принасят в жертва жизнения дъх в дъха

Принасящите жертви знаят добре защо го правят **4.30**
Греховните реакции сърцата им вече не отравят
И вкусили нектара от тези жертвоприношения
Те уверено напредват към духовните селения

О, Арджуна, о най-добър сред Кауравите **4.31**
Човек, който не извършва жертви свети
Не може да добие дори на този свят насладите
Какво да говорим за щастието на духовните планети!

Различните жертви от Ведите са потвърдени **4.32**
И всички от определен вид работа са родени

Разбереш ли ги по този начин без съмнение
Ти ще постигнеш крайното освобождение

4.33 О, усмирителю на врагове, жертвата, принесена в знание
Е по-добра от жертването на предмети или притежания
Защото знай, Партха, всички дела
Завършек намират във мъдростта

4.34 Към духовен учител за знание се обърни
Запитвай го смирено и искрено му служи
От него ще получиш мъдрост свята
Защото той прозрял е същината

4.35 Познанието за истината щом получиш, о Пандава
Интелигентността ти във заблуда вече няма да остава
Защото чрез това познание ще видиш удивен
Как всички живи същества принадлежат на Мен

4.36 Дори за най-грешен всички люде да те считат,
Когато във божествено познание се ти установиш
Незнанието и греховете ти далеч, далеч отлитат
Океана на страданията със лекота ще прекосиш

4.37-38 Както пламтящият огън, Арджуна, дървата на пепел обръща
Така и огънят на мъдростта на прах всички дела превръща
Няма нищо тъй възвишено и чисто в този свят
Като духовно знание, зрял плод на мистицизма
Съвършеният отдаден вътре на вкуса му е богат
И се наслаждава с времето - това е механизмът

4.39 Който от дълбока вяра цял е обладан
И който в сетивата си е самоовладян
Това духовно знание естествено достига
И в умиротворение душевно скоро се въздига

4.40 Но тези, които са невежи и не вярват,
Които се съмняват във разкритите писания,
В усилията си се провалят и пропадат
Те не постигат никога божествено съзнание

За съмняващата се душа щастието остава
Непостигната мечта, каквото и да става

Но който се е отрекъл от плодовете на своите дела, **4.41**
Който заета е в безкористно служене, Дхананджая,
Който надвил е съмненията посредством мъдростта
Той е пробуден и осъзнал е своята душа
И не се обвързва вече от реакциите на дейността

Съмненията поради невежество възникнали в сърцето, **4.42**
Трябва да бъдат отсечени с оръжието на знанието
На безсилието, о Бхарата, не се отдавай
Въоръжен със йога стани и се сражавай!”

ГЛАВА 5: ЙОГА НА ДЕЙСТВИЕТО И ОТРЕЧЕНИЕТО

Карма-санняса-йога

Арджуна казва: **5.1**
“О, Кришна! Отказването от делата първо възхваляваш
А сега безкористното действие за по-добро провъзгласяваш
Кое от двете е по-благоприятно искам аз да зная
Кажи ми това съвсем ясно, моля Ти се, най-накрая!”

Шри Бхагаван отговаря: **5.2**
„ Както прекратяването на всяка дейност,
Така и работата, пропита с преданост
Добри са за постигането на освобождение,
Но работата, извършвана с предано настроение,
По Мое мнение е доста по-добра
В сравнение с оттегляне от дейността

Отреченикът, който нито мрази, нито пожелава **5.3**
Плодовете на своите безкористни дела
От всички двойствености се освобождава
Макар да продължава, знай, със дейността
Такъв човек постига, силноръки, избавление
От оковите на материалното въжделение

5.4 Само невежият говори за преданото служене като различно
От изучаването на елементите на този свят аналитично
Но личностите, отличаващи се с истинско познание,
Твърдят, че всеки, който с искрено внимание
Започне тези пътища да следва, даже и един от двата,
Постига и на двата в крайна сметка резултата

5.5 Там, дето чрез анализа на санкхя се отива
Дотам и с йогата на предаността се стига
Който тези два пътя проследи със ясна мисъл
И разбира, че едно са, познава истинския смисъл

5.6 От всички дейности ако се отречеш
Без предано на Господа да служиш
Щастлив не ще да можеш да се наречеш
Тъй щастието не можеш да заслужиш
Ако на служене обаче ти се посветиш
И размишляваш трезво с мисъл ясна
Ще можеш много скоро да се доближиш
До личността на Бога тъй прекрасна

5.7 Онзи предан, който е с чиста душа,
Който овладял е своите ум и сетива
Към всички същества изпитва състрадание
И сам е скъп и мил за всичките създания
Такъв човек, макар да действа непрестанно,
Не се обвързва, и няма в това нищо странно

5.8-9 Човек с божествено съзнание, въпреки че вижда,
Чува, докосва, храни се, диша, спи и се придвижва,
Винаги знае в себе си, че всъщност няма какво да стори
Затова, когато отваря и затваря очи, когато говори,
Когато пълни стомаха си или изпразва червата
Той всякога знае, че само и единствено сетивата
Влизат в контакт с обектите си от света,
А настрана от тях остава вечно личността

Онзи, който непривързан си изпълнява дълга, **5.10**
Посвещавайки безкористно на Бога своите дела
Недосегаем той остава за греха
Като листец на лотос над вода

Изоставили оковите на привързаността **5.11**
Йогите действат с тялото, разума и ума
И дори със сетивата си с едно-единствено старание
Изцяло да пречистят своето съществуване

Устойчивата в преданост душа, **5.12**
Отречена от своите дела
Плодовете им на Мене посветила
Достига умиротворена сила
Ала който в йога е непостоянен
От резултата на постъпките си мамен
В стремежите си сам е окован
Впримчвайки се в техния капан

Когато въплътената душа природата си овладее **5.13**
И мислено от всички дейности се отрече,
В града със деветте врати щастливо тя живее,
Без да работи и да причинява действие

Господарят на града на тялото, самата душа, **5.14**
Нито поражда дейностите, нито кара хората да действат
Нито пък тя е, която създава дейността
Всичко вършат гуните, които помежду си си взаимодействат

Върховният Бог за никого не отговаря **5.15**
За дейностите му благочестиви или греховни
Душите въплътени от невежество, обаче, се покварят,
Което скрива знанията им благородни

Когато невежеството бъде разрушено **5.16**
От мъдростта на просветлената душа
Сякаш изгрява слънце съвършено,
Сякаш блести могъщата зора

5.17 Когато с разум, ум и пълна вяра
Човек при Бог единствено се подслони
Пречистен от съмнения реакциите изгаря
И с чисто знание към свобода върви

5.18 Мъдреците, изпълнени със знание и доброта
Душата виждат вътре във всички същества
И еднакво гледат те на брахмана смирен и учен,
На крава, слон, на кучеядец или куче

5.19 Онзи, чийто ум е уравновесен,
В еднообразие и мир установен
Той вече победил е обусловеността
И вечно пребивава в трансцендентността

5.20 Който, добие ли желаното, не се въодушевява
Постигне ли го нежеланото, не се обезсърчава
И който, несмутен, науката за Бог познава
Във трансцендентност той напълно пребивава

5.21 Такава личност е освободена и не се привлича
След материалното сетивно наслаждение да тича,
А винаги е в транс и вътре в себе си се наслаждава
С безкрайно щастие съзнанието си върху Бог установява

5.22 Всички контакти на обектите със сетивата
Не наслада, а страдание донасят на душата
Не се радва мъдрият човек, Каунтея
На временните удоволствия, които тлеят

5.23 Щастлив в този свят и добре установен като цяло
Е този, който преди да напусне сегашното си тяло
Съумее на подтиците на сетивата да устоява
И силата на желанието и гнева да обуздава

5.24 Онзи, чието щастие е навътре във сърцето
И на вътрешно блаженство се радва непревзето

Чийто ум неспирно е вглъбен
Той наистина мистик е съвършен
Върховно освобождение такъв човек постига
И при Върховния, себепознал се, стига

Преминали отвъд съмненията на своя разум **5.25**
И двойнствеността, произлизащи от тях
С насочен навътре пречистен и овладян ум
Заети с дейности за благото на целия свят
Освободени от реакциите на всички грехове
Достигат тези личности духовни върхове

Които от въжделения и гняв са освободени, **5.26**
Които в съзнание за душата са установени
Изпълнени със самообладание и стремеж към съвършенство
Скоро постигат на избавлението върховното блаженство

Като се изолира от всички сетивни обекти; **5.27-28**
Като задържа погледа между двете си вежди;
Като уравновесява вдишването и издишването в ноздрите си
И по този начин контролира ума, сетивата и разума си,
Йоги, който се стреми към освобождение,
Се избавя от страх, гняв и желание
И ако е непрекъснато така установен
Човек със сигурност е освободен

Аз съм онзи, който в крайна сметка получава **5.29**
Плодовете на всички жертвоприношения
Аз съм, който щастлив се наслаждава
На резултатите на всички отречения
Аз съм господарят на всички светове
Аз съм приятелят сърдечен на всичките създания
Онзи, който познава Ме така лице в лице
Постига облекчение от всичките си страдания”

ГЛАВА 6: МЕДИТАЦИЯ И МИСТИЧНА ЙОГА

Дхяна-йога

Върховният Бог казва: **6.1**
„Този, който си извършва работата
Без да е привързан към резултата
И действа според своите задължения
Той е на стъпалото на отречението
И истински мистик достоен е да се нарича
А не онзи, който от дълга си се отрича

О Пандава, безкористното себеотрицание **6.2**
Или това, което нарича се санняса - отречение
Едно и също е с йога – свързаното с Бог съзнание
Защото ако не се откаже от сетивно наслаждение
И от стремежите на своето жадно въображение
Човек не става йоги, знай това без съмнение

За този, който начинаещ е в системата ащанга-йога **6.3**
Се казва, че е най-полезно да работи много
Докато за напредналия във осморната система
Е най-добре със работа изобщо да не се заема

Казва се, че този е напреднал в йога, **6.4**
Който изоставил е всички материални стремежи

И не работи, полудял до изнемога,
За да удовлетвори сластните си копнежи

6.5 Човек ума си вещо трябва да използва
И от помощта му мъдро винаги да се възползва
От материални дейности като се сам възпира
И като не се оставя вместо това да деградира
Защото, знай Арджуна, за обусловената душа
Умът приятел верен е, ала и враг понякога

6.6 За онзи, който себе си овладява
Умът приятел най-добър му става
Но за който не успява да го победи
Умът е най-големият му враг, уви

6.7 Този, който своя ум добре владее
И спокойствие да придобие тъй успее
Той Свръхдушата вече е достигнал
Над двойнственостите се е издигнал
Не прави разлика при радост или лоша вест
Във студ, горещина, безчестие и чест

6.8 Който в себе си е винаги удовлетворен
От духовното реализирано познание
Който сетивата си държи в свой плен
И гледа с напълно еднакво съзнание
На пръст, камък и злато - умиротворен,
Той е мистик в уравновесено състояние

6.9 Една личност за още по-напреднала се счита,
Ако повърхностните разлики в живота не отчита
И по един и същи начин всички тях приема
Без по външните характеристики да се превзема
За нея искрени доброжелатели и любещи я благодетели
Приятели, парламентьори и неутралните свидетели
Завистници и врагове, люде порочни или благородни
Макар различни по тела в душите си остават сродни

Йоги трябва да живее уединен **6.10**
Със ум изцяло подчинен,
Със тяло и душа във Мен
В мисли неспирно потопен
От въжделения освободен
В медитативен транс вглъбен

За да практикува йога, човек трябва Моя съвет да послуша **6.11-12**
Да отиде на уединено място и да постели на земята трева куша,
След това да я покрие с еленова кожа и меко платнище
Мястото не трябва да е нито високо, нито на ниско равнище
Да бъде разположено в свята местност, практикувайки където
Седнал в устойчива поза йоги да се опита да си пречисти сърцето
Чрез контрол над ума и сетивата, като материалните дейности възпира
И като ума си в една точка неотклонно в медитацията концентрира

Седнал с изправени в една линия тяло, врат, глава **6.13-14**
Йоги трябва да гледа неотклонно върха на носа
С поглед незрящ, спокоен и безстрашен,
Положил обет за целомъдрие безстрастен
Нека той медитира над Мен, взор в сърцето свел
Превръщайки Ме на живота си в най-висша цел

Като постоянно тялото, ума и дейностите контролира **6.15**
Йоги-мистикът кръговрата на прераждането спира
И достига обител трансцендентална на всемира
Където царството на Бога вечно се намира

Йога не е за този, който яде твърде много, **6.16**
Нито пък за оногова, който пости до изнемога
Нито за този, който прекалено спи, потънал в тама-гуна
Нито за който бодърствува непрестанно, о Арджуна

Човек, който в навиците си е регулиран **6.17**
За ядене, за сън, за работа и за почивка
От материалните страдания не е така стресиран
И практикува йога на лицето си с усмивка

6.18 Когато йоги стремежите възпира по светска суета
И в разбирането за душата неотклонно насочи си ума
Когато от всички материални желания се лиши
Наистина е свързан с Абсолюта и в йога той се покои

6.19 Както пламък на поставена на завет свещ
Не трепва заради безветрието пълно
Така и трансценденталистът вещ,
Който своя ум е овладял напълно
Остава винаги устойчив в медитация
Постигнал вътрешен покой и себереализация

6.20-23 Самадхи, съвършеният йогийски транс
Е състояние, в което секват дейностите на ума
Йоги остава несмутен от кой да е светски нюанс,
Виждайки очи в очи самата Свръхдуша
В дълбините на пречистеното си сърце,
Изпитвайки щастие, което е дълговечно,
Което умът сетивен е неспособен да прозре,
Но за душевната интелигентност това е лесно
Такъв човек никога вече не се отклонява
От истинската, съкровената природа на душата
В злочестини сърцето му не се поколебава
По-висше не намира нищо той във трите свята
Знай, че като йога е познато това състояние –
Разтрогване на връзките със всякакво страдание;
С постоянство трябва да се практикува тази йога,
Със сърце неуморно, неподатливо на изнемога

6.24 Човек трябва да практикува йога с вяра
И решително от пътя си да не се отклонява
Като изоставя всички желания материални
Породени от размишления сантиментални
И така, с помощта на ума себе си да обуздава
Като сетивата си от вси страни той овладява

6.25 Стъпка по стъпка, с увереност пълна
С разум в йогийски транс погълнат

Ума си във душата той съсредоточава
И да мисли за нищо друго не си позволява

Където и умът да броди и да пристъпва **6.26**
Поради природата си неустойчива и колеблива
Човек трябва безкомпромисно да го отдръпва
И към контрола на душата винаги да го отбива

Притихнал, ведър, умиротворен, **6.27**
Със спокоен ум, вглъбен във Мен,
Свободен от вълненията на страстта,
Избавил се и от гнева, и от страха
Божествената си природа като осъзнава
Такъв йоги във върховно щастие пребивава

По този начин йоги, който себе си добре владее **6.28**
И който постоянство в йога да постигне съумее
От замърсяването в този свят изцяло се освобождава
И съвършено щастие изпитва Бог с любов да обожава

Във всички същества той вижда Свръхдушата **6.29**
А в Свръхдушата вижда съществата
Навред той вижда Върховната Душа
Тъй като свързан е с безграничното съзнание сега

Човек, който накъдето и да се обърне **6.30**
Мен вижда и как всичко в Мене пребивава
Без Мене няма да остане и при Мене ще се върне
Аз никога такъв човек за миг не ще да изоставя

Който знае, че Аз еднакъв съм със Свръхдушата **6.31**
Намираща се на всички живи същества в сърцата
И който така с любяща преданост Ме обожава
Винаги, при всички обстоятелства във Мен остава

Съвършен йоги е този, о Арджуна, **6.32**
Който подобно на резониращата струна
Усеща щастието и нещастието на всички същества
И ги възприема като свои във еднаквостта”

6.33 *Арджуна казва:*
„Поради непостоянната природа на ума,
Тъй неспокоен, неустойчив, о Мадхусудана,
Много ми е трудно дори да си въобразя
Подобна уравновесена и стабилна садхана

6.34 О, Кришна, умът е неспокоен и ужасно силен
Упорит, разконцентриран и необуздан
И аз си мисля, че да бъде контролиран
По-трудно е от вятъра да бъде спрян”

6.35 *Шри Кришна казва:*
„Няма съмнение, о силноръки Каунтея,
Че неспокойния ум е трудно да се овладее
Ала чрез практика неотклонна възможно е това
И чрез безстрастно изоставяне на светските дела

6.36 Този, за който обуздаването на ума завършва с неудача
Себепознанието оказва се наистина най-трудната задача
Но който се опитва подходящо да го контролира, без съмнение
Накрая ще успее - това е Моето неоспоримо мнение”

6.37 *Арджуна казва:*
„Каква е съдбата на неуспелия клет йоги,
Който отначало с вяра към себереализацията е поел,
Ала по-късно в светски тенденции и тревоги,
Отклонил се е заради ум незрял и неумел?
По какъв път върви той, докъде достига, Кришна?
Нима старанието му е било съвсем излишно?

6.38 Въпросът ми, Кришна, може да звучи банален
Но не се ли лишава от успех духовен и материален
Този, който към трансценденталността смело поема
Но се обърква по пътя и напредъка му се отнема
Не загива ли той като облак на хоризонта разкъсан?
Има ли шанс и за него в живота, макар и по-късен?

6.39 Съмнението ми, Кришна, аз те моля да разсееш,
Тъй както само Ти съмненията да сечеш умееш”

Върховният Бог казва: **6.40**
„О Партха, един йоги, който е зает с дела угодни на Бог
Не претърпява провал нито в този, нито в следващ живот
Човек, който върши добро, Мой приятелю, знай
Никога не бива побеждаван от зло и живее в рай

След като прекара много години в тези райски селения, **6.41**
Където благочестивите същества живеят в наслаждение
Неуспелият йоги в благородно семейство се завръща
Раждайки се отново в богата и благословена къща

Или ако след дълго практикуване на йога **6.42**
Той да постигне крайната й цел не може
Се ражда в семейство на трансценденталисти,
Които несъмнено в знанието са велики
Такова раждане е рядкост в този свят
Такъв човек е истински богат

О сине на Куру, такова раждане като получи **6.43**
Той пробужда съзнанието от миналия си живот
Да се съсредоточава пак със лекота се учи
И с подновени сили устремява се към Бог

По силата на придобитото преди божествено съзнание **6.44**
Спонтанно той привлича се сега към сходни занимания
Такъв духовен воин стреми се да обогатява своите знания
И винаги стои над принципите на ритуалистичните писания

С още по-пламенно усърдие и от преди **6.45**
Към съвършенството той пак се стреми
Отхвърляйки мръсотията на светските желания
И измамливите образи на умствените достояния
Тъй след много животи на йогийски подвиг смел
Йоги най-сетне достига до заветната си цел

Един йоги е винаги по-велик **6.46**
От аскета и от сухия емпирик
От вършещия дейности за резултатите от тях
Затова, Арджуна, йоги ти бъди без страх!

6.47 А сред всички йоги този, който с голяма вяра
Винаги в Мен като в подслон се приютява,
Който Ме е поставил на сърцето си в олтара
И, мислейки за Мен с любов, служене Ми отдава
Само той намира се в досег с Мен най-съкровен
И сред останалите Аз го считам за най-съвършен”

ГЛАВА 7: ЗНАНИЕ И МЪДРОСТ

Гяна-вигяна-йога

Върховният Бог казва: **7.1**
„ О, сине на Притха, чуй от Мене сега
Как посредством йога практиката
В Кришна съзнание напълно потопен
С ум, насочен единствено към Мен,
Ти можеш да Ме опознаеш съвършено и изцяло,
Свободен от съмнения дори в това си тяло

Това божествено познание сега ще ти открия **7.2**
В цялата му сладост ароматна, дивна
В удивителното му великолепие ще го разкрия
И узнаеш ли го, всичко ще постигнеш
Нищо повече за научаване няма да ти остава
Стъпиш ли на този път, пълен с радост и слава

Измежду хиляди човешки същества **7.3**
Едно на търсене на съвършенство се отдава
А сред постигналите го едва-едва
Ще се намери някой истински да Ме познава

Земя, вода, огън, въздух и небе **7.4**
Ум, интелигентност и лъжливо его съставляват тая

Моя материална енергия, която всъщност не е
Друго освен илюзия, затова нарича се мая

7.5 Освен тази мая, о силноръки Арджуна, има и друга
Пак Моя, по-висша енергия, по чиято заслуга
Появяват се душите, които в този свят се намират
И ресурсите на материалната природа експлоатират

7.6 От тези две природи произлизат всички същества;
На всичко материално и духовно във света
Знай, Аз съм причината за сътворението
И пак Аз причина съм за унищожението

7.7 Затова Дхананджая, добре ти разбери
По-висша истина от Мен недей търси
Защото всичко в цялото творение
На Мен крепи се като украшение
От перли, низани на нишка много здрава
Знай - Бог поддържа, сътворява и унищожава

7.8 О сине на Кунти, Аз съм вкусът на водата,
Аз съм светлината на слънцето и луната,
Аз съм сричката ом във ведическите мантри,
Аз съм звукът в ефира и човешките таланти

7.9 Аз съм на огъня топлината
Първоначалното ухание на земята
Животът във всичко, което живее
Покаянието, което само аскетът умее

7.10 О, Партха, Аз съм семето на всички същества
На интелигентния Аз съм интелигентността
У храбрите мъже, знай, Аз съм храбростта
Аз съм великолепието на всички прекрасни неща

7.11 Аз съм силата на силния, о Бхарата,
Освободен от страсти и желания
Аз съм сексуалният живот сред хората
В съответствие с свещените писания

Трите гуни – саттва, раджа, тама – **7.12**
Проявленията на добродетел, страст и мрак
От Моята енергия са породени само
Те са в Мен, макар Аз да не съм в тях

Заблуден от тях светът **7.13**
Наистина не Ме познава,
Аз, който съм далеч отвъд,
Неизчерпаем винаги оставам

На мая тройния лъжлив покров **7.14**
Трудно е да се преодолее
Ала да Ми се отдаде ако някой е готов
С лекота ще мине отвъд нея

Сега чуй кои на Мен не се отдават **7.15**
И илюзията никога не преодоляват
Безбожниците и глупците,
Които постоянно правят грешки,
Пропадналите и безумците,
Най-нисшите сред целий род човешки
Тези, чието знание ограбено е от заблуда
И демони, докарани от атеизъм до полуда

Арджуна, четири вида са и тези, които Ме обожават: **7.16**
Страдащите, о най-добър потомъко на Бхарата,
Любознателните; тези, които търсят да се наслаждават
И чистосърдечните мъдреци, прозрели душата

От тях този, който притежава пълно знание **7.17**
И винаги Ми служи с чиста преданост и със внимание
Е най-добрият. И понеже с обич той Ме обожава
Затова естествено най-скъп Ми става

Несъмнено, те всичките до един са благородни **7.18**
От сетивната пристрастност на себичността свободни
Ала като на самия себе си Аз гледам на чистосърдечния мъдрец
И неразделен става с Мене този толкова скъп светец,

Защото сърцето си Ми е отдал с предано вълнение
И в Мен намира той върховното си предназначение

7.19 След многократно раждане и смърт,
Тоз, който е поел по правилния път,
И знание развил е пълно, съвършено
Накрая подслонява се единствено при Мене
Защото е разбрал, че Аз причината съм изначална
На всичко съществуващо в тази вселена материална
И източникът съм на всички светове - такава
Душа велика рядко може да се наблюдава

7.20 Които с разум покварен от материални желания
От двулични стремежи полубоговете почитат,
Следвайки разни обреди, правила и предписания
В експлоатация и отречение изцяло се оплитат,
Поробени от инстинктите си, оставяйки се да ги води
Себичната наклонност на собствените им природи

7.21 Ако някой даден полубог реши да обожава
Аз, Свръхдушата, която сърцето обитава
Правя вярата му силна и непоклатима
Да може той решителност при обожанието да има

7.22 С такава силна вяра надарен
Макар и да не знае, че има я от Мен
Той своя полубог с пламенни желания обожава
Ала единствен Аз съм този, който със блага дарява

7.23 Хората с малко разум почитат полубогове
За незначителни и временни плодове
Обожателите на полубоговете достигат техните сфери,
А Моят предан пътя към обителта Ми ще намери

7.24 Че Аз, непроявеният, сега в този облик съм проявен
Мислят неинтелигентните, лишени от знание за Мен
По-висшата Ми, нетленна, неземна природа те не познават
И за образа, качествата и дейностите Ми в неведение остават

За неинтелигентните глупци оставам скрит **7.25**
От вътрешната си енергия добре покрит
Затова за тях е неизвестно, че съм нероден
Безгрешен и от материята необусловен

О Арджуна, Аз познавам всички същества, **7.26**
Които в миналото са били, които са сега,
А също и в бъдеще които ще са проявени
Ала при все това, никой не познава Мене

Потомъко на Бхарата, о, победителю на врагове, **7.27**
Всички се раждат във илюзия непреодолима
Объркани на този свят от двойственостите,
Възникващи там где желание или омраза има

Ала онези, които постъпват благочестиво, **7.28**
На тях всички грехове, знай, са унищожени
Заети в служене на Мен решително, щастливо,
От двойствеността на илюзията са освободени

Интелигентните, полагащи усилие да се освободят **7.29**
От нежелани старост, болести и смърт
Убежище при Мен приемат чрез предаността
В действителност постигат трансценденталността
Съзнаващи докрай и в знанието си съвършени
Как всичките им дейности да бъдат одухотворени

Които знаят, че Аз съм принципът на вселенското проявление **7.30**
Изначалният източник на всички полубогове и същества
И на всички начини за извършване на жертвоприношения -
Те ме познават и не Ме забравят дори в момента на смъртта

ГЛАВА 8: ПЪТЯТ НА АБСОЛЮТНАТА СВОБОДА

Тарака-брахма-йога

Арджуна пита: **8.1**
„О, мой Господи, о, Бхагаван!
Кажи ми, моля Те, що е Брахман?
Какво е себето? Какво са дейности за плодовете?
Какво е този материален свят? Кои са полубоговете?

Кажи ми, как живее в тялото и кой е, Мадхусудана, **8.2**
Този господар на всяко жертвоприношение?
И как можеш Ти по време на смъртта познат да станеш
От постигналите самообладание и смирение?"

Шри Кришна казва: **8.3**
„Духовната душа, която е отвъд,
Нарича се Брахман - за нея няма смърт.
Тя вечна е, природата й се зове адхятма,
А материалните тела, които получава тази атма
Определени са от действията, вършени за резултат
Като кармични дейности известни са във този свят

Адибхута се нарича материалното проявление – **8.4**
Физическата природа, която податлива на промени е;

Вселенската Ми форма адидайва се зове,
Включваща в себе си всички полубогове,
А като Господар на жертвите познавай ти,
О, най-добър сред въплътените души,
Мен, адиягя, представен като Свръхдуша
В сърцата на всички живи същества

8.5 Когато някой в края на живота си напуска своето тяло
Ала съзнанието му потопено е във Мен изцяло
Такава личност без съмнение веднага Ме достига
И до обителта Ми в сферите духовни се издига

8.6 Онова, за което мисли, о Каунтея,
Човек когато престава да живее,
Напускайки тялото си в такова състояние
Това и постига в неотклонното си съзерцание

8.7 Следователно, Арджуна, винаги мисли за Мен
Сражавай се по дълг, но в Мен оставай потопен
Тъй дейностите свои като неизменно посвещаваш
И постоянно ум и разум върху Мен установяваш
Ти без съмнение накрая на живота си ще Ме достигнеш
И свобода от материално робство ще постигнеш

8.8 О Партха, който медитира върху Мен
И помни Ме със ум уравновесен
Без от пътя да се отклонява, този йоги
Без съмнение достига Мене, Бога

8.9 Ето как върху Бога трябва да се медитира:
Той е всезнаещ, най-стар, който всички контролира;
По-малък от най-малкото; поддържа, но настрани остава;
Невъобразим, намиращ се извън всяка материална представа
Трансцендентална личност, сияйна като слънцето в небето,
Отвъд материалната природа, макар че се намира във сърцето

8.10 Онзи, който в часа на смъртта
Между веждите си съсредоточи духа

С ум, в предаността нетрепнал,
В йогийска практика укрепнал
И помни Мен чрез силата на йога
Със сигурност достига Бога

Великите мъдреци, отрекли се от света, **8.11**
Познават Ведите и произнасят омкара
Те достъп получават до Брахман, духовното сияние
Постигайки това чрез половото въздържание
Сега накратко ще ти обясня, чуй Моето мнение
Какъв е начинът човек да стигне до спасение

Затваряйки на сетивата всички двери **8.12**
Йогите ума в сърцето си са свели,
А жизнения си дъх насочват в своята глава,
Копнеейки да постигнат мечтаната свобода

Установен във тази техника на йога **8.13**
Насочил мислите си устремен към Бога
Мълвейки със уста свещената пранава
Човек достоен за духовните планети става
И ако тялото напусне в това си състояние
Той се пренася в сферите на Божието сияние

Който постоянно Ме помни, о сине на Притха **8.14**
Който за нищо друго не говори и не пита,
Който не е мотивиран от експлоатация или отречение,
Който не преследва рай или освобождение
Зает в неотклонно служене на Мен с любов
Той с лекота да Ме постигне е готов

Йогите в преданост, великите души, **8.15**
Достигнат ли Ме, вече тук не са дошли
Във временния свят изпълнен със страдание
Защото съвършенството е тяхно висше достояние

О Арджуна, от най-висшата планета на Брахма **8.16**
До най-низшата – всички са на тлението в света

И до една са на страдание и скръб места,
Намиращи се във властта на раждането и смъртта
Обаче онзи, който стигне при Мене, Каунтея,
Не се преражда вече тук, а във вечността живее

8.17 Ако човек захване да изчислява
Колко денят на Брахма продължава
Хиляда епохи взети заедно са това
Толкова му продължава и нощта

8.18 В началото на деня на Брахма
Проявяват се всичките същества
Наред с различното си местонахождение
И с прилежащото си обкръжение
А сетне, с падането на нощта на Брахма
Всичко се разтапя в непроявена тъмнина

8.19 Всеки път, когато настъпва денят на Брахма,
Се появяват всички живи същества
А с идването на неговата дълга нощ
Унищожавани са в своята безпомощност

8.20 Ала съществува и друга природа непроявена, незрима
Която за сетивата материални е съвсем недоловима
Тя е по-висша, вечна, и когато всичко се унищожава
Единствена тя неизменна, непокътната остава

8.21 Това, което се описва във свещената Веданта
Като непроявено и непогрешимо, като връхната поанта,
Което щом човек достигне го оттам не се завръща
Това е Моята свята обител, о воине могъщи

8.22 Единствено чрез преданост чиста и неизменна
Може да се достигне Бога, Личността нетленна
Който сред великите неща е най-велик,
О, сине на Притха силнорък и тъмнолик,
И макар в обителта си вечно да остава
Той е всепроникващ и всичко в Него пребивава

О, най-добър сред Бхаратите, чуй от Мен сега **8.23**
За времето, когато йоги ще си тръгва от света,
В зависимост от това какъв момент ще избере
Се определя той дали ще се завърне или не

Който по пътя на знанието за Брахман върви **8.24**
И към Върховния Абсолют силно се стреми
Знай, ще го постигне, ако издъхне през деня,
Когато грее огън, слънце, или друга светлина,
През двете седмици когато пълни се луната
И шестте месеца на северния слънчев път в небесата

Йоги, който напуска във време мъгляво **8.25**
През нощта, когато луната намалява
Или когато слънцето своя ход на юг обръща
Достига луната, но отново след това се връща

О, Партха, светлина и тъмнина **8.26**
Са двата вечни пътя на света
Не се завръща този, който шества в светлината
Ала се връща в света онзи, който броди в мрака

Въпреки че и за двата пътя знаят **8.27**
Тези, които са отдадени на Мен,
В предаността си те не ще се колебаят
Затова във бхакти винаги бъди установен

Арджуна, знай, предаността **8.28**
Е над плодовете от достойните дела,
От изучаването на Ведическите писания,
От жертви, възлияния и въздържания,
От щедрото раздаване на подаяния
Или от мъдри философски занимания
Пренебрегвайки ги до едно, макар да ги е опитал,
Йоги достига до Моята върховна обител”

ГЛАВА 9: СКРИТОТО СЪКРОВИЩЕ

Раджа-гухя-йога

Шри Бхагаван казва: **9.1**
„Мой скъпи Арджуна, понеже си независтлив към Мен
Сега ще ти предам най-поверителното знание. Установен
Във него от страданията ти ще се освободиш навеки
И няма да се скиташ уморен по материалните пътеки

То е най-висшата мъдрост, царят на всяко образование **9.2**
Най-скритото богатство, най-тайната от всички тайни е
Божествено познание най-чисто и най-съвършено
Чрез което ясно се долавя вечното себе нетленно
Макар да е отвъд обсега на възприятието сетивно
Добива се чрез чувства, насочени към служене интимно
Знай, на религията това познание е самото съвършенство
То вечно е и постигането му изпълва със блаженство

Личности, които нямат вяра в пътя на предаността **9.3**
Не могат никога да Ме достигнат, о Парантапа
Затова отново в този материален свят се връщат
И в кръговрата на самсара се премятат и обръщат

Аз проникввам в облик непроявен **9.4**
Цялата вселена в тази тленна прах

Всички същества намират се във Мен
Обаче, Партха, Аз не съм във тях

9.5 Аз не съм част от космическото проявление
Защото източникът съм на цялото творение
Макар че енергиите си навред разпростирам
Нищо от този свят във Мен не се намира
Моето великолепие мистично, о Арджуна, погледни
Поддържам всички, но неповлиян оставам настрани

9.6 Както силният и всепроникващ вятър
Макар да е навред, е винаги във небесата
Едновременно еднакъв и различен с необята
Така еднакви и различни с Мен са съществата
По подобен начин, разбери, намират се те в Мене –
Всички създания в тази вселена сътворени

9.7 О, сине на Кунти, в края на живота на вселената
Всичко материално влиза в Моята природа,
А в началото на другата епоха проявленията
Посредством Моята енергия създават се отново

9.8 Под Моя власт е космичният порядък цял,
По Моя воля, знай, отново и отново
Светът автоматично сам се е създал
По Моя воля и унищожението е готово

9.9 Аз, скъпи ми Дхананджая, съм вечно непривързан
Към всяка дейност материална – благочестие или пък грях
Макар под Мой надзор тез дейности да се извършват,
Аз неутрален си оставам винаги към всички тях

9.10 По Мой промисъл природата създава
Всичко подвижно и неподвижно в този свят
А сетне на свой ред го унищожава –
Така, сине на Кунти, всички вселени се въртят

9.11 Глупаците Ми се присмиват
Във своята безумна слепота

Когато инкарнациите Ми идват
В човешка форма във света
Те Моята природа не познават
На Бог Върховен и непогрешим
Илюзия около себе си създават
За тях оставам Аз недоловим

Тези глупци, изпълнени с надежди празни **9.12**
Без успех за плодовете на делата си мечтаят
Измамени, въвлечени в илюзия и без здрав разум
Невежи, те преследват знанията, що не траят
Така стават безбожни, избухливи, демонични
Съвсем объркани от възгледи атеистични

О, сине на Притха, великите души, **9.13**
Чийто разум илюзията не руши,
Подслон приели са в божествената Ми природа
И предано да служат търсят всяка сгода
Защото съвършено знаят Моята идентичност -
Първоначален и неизчерпаем Бог, Върховна Личност

Те винаги възпяват Моите имена и слава **9.14**
И, устремени с решителност, усилия полагат
Почитайки Ме със поклон благоговейно
И обожавайки Ме с преданост елейна

Но има други, които на Върховния жертва принасят **9.15**
Като развиват знание или обожание Му поднасят
На Него - Бога всепроникващ, единствен и неповторим
В неизброими проявления или в вселенския Му лик непостижим

Но знай, че Аз съм всеки ритуал на приношение **9.16**
Аз съм дарът във всяко за предците възношение
Аз съм лековитите билки и свещените треви,
Аз съм мълвенето на мантрите свети
Аз съм огънят, и разтопеното масло,
И предлагането, и жертвата в едно

9.17 Аз съм бащата, майката и прародителят на цялата вселена
Поддръжникът, целта на знанието благословена
Пречистващият и сричката „ом", донасяща победа
Аз още съм Риг, Сама, а и Яджур Веда

9.18 Арджуна, знай, Аз съм целта,
Аз съм поддръжник, господар, свидетел,
Аз съм убежището и обителта,
Другар най-свиден, най-грижлив радетел
Аз съм създанието и разрушението
Аз съм началото на всичко във творението
Аз съм вечното местоназначение
И семето, неподатливо на тление

9.19 О, Арджуна, Аз давам топлината,
Аз задържам и изпращам дъжда
Аз съм безсмъртието за душата
Аз съм олицетворението на смъртта
Дух и материя намират се във Мен
Навсякъде с енергиите си съм установен

9.20 Онези, които пият нектар сома, изучавайки Ведите
Всъщност индиректно обожават пак единствен Мен
Пречистени от грях, те въздигат се при девите
И в обителта на Индра живеят в рай блажен

9.21 След като се насладят на изключително сетивно наслаждение
На райските планети в резултат на благочестивото си поведение
И плодовете от дейностите им се изчерпят, те се връщат
На тази планета отново. Следователно тези, които търсят
Сетивно наслаждение, като към принципите на Ведите се придържат
Единствено в кръговрата на прераждането могат да се обвържат

9.22 Но онзи, който винаги с преданост Ме обожава
И мисли единствено за Мене, Аз ще защитя
Всичко, от което се нуждае, ще му давам,
А каквото притежава, знай, ще съхраня

Тези, които пред полубоговете благоговеят **9.23**
И ги почитат с вяра, о Каунтея,
Всъщност само Мене обожават
Но, уви, неправилно го правят

Защото единствен Аз се наслаждавам **9.24**
На всички жертви тъй като съм Господ Бог
Но за невежия пак непознат оставам
И той да греши отново и отново е готов

Които полубоговете обожават **9.25**
Накрая раждат се във тяхно обкръжение
Които на предците си почит отдават
Издигат се до тяхното вселенско положение
Които духове и призраци почитат
Се раждат сред такива същества
А тези, що на Мен с любов се вричат
Живеят с Мен за вечни времена

Ако някой Ми поднесе с предана любов **9.26**
Листо, цветец, плод или просто вода
Да ги приема Аз със радост съм готов
И обичта на предания Си ще споделя

Каквото и да правиш, каквото и да предлагаш **9.27**
С каквото и да се храниш, каквото и да отдаваш
Каквито и въздържания да изпълняваш, о Кунтин сине
Прави това жертвайки за Мене и така удовлетвори Ме

По този начин ти ще се спасиш **9.28**
От оковите и на добри, и на лоши последици
И ума си като в Мене съсредоточиш
Безразличен към резултата вътре във себе си
В отречението ти ще си освободен
И тъй със сигурност ще дойдеш при Мен

Аз не завиждам на никого, **9.29**
Нито предпочитам някого

Еднакъв съм към всекиго
Но който служил ми е някога
Със преданост, приятел скъп е Мой
И Аз за него съм такъв - във Мен е той

9.30 Дори човек да върши противни, отвратителни неща
Ако неотклонна е в сърцето му към Мен предаността
Не за грешник трябва да е считан, а за свят и праведен
Понеже пътят, който следва на предаността, е правилен

9.31 Той бързо отново става благочестив
И траен мир наистина постига
О, сине на Кунти, смело можеш да заявиш
Че Моят предан никога не погива

9.32 Всички, които прибежище у Мен откриха
Дори да са нископоставени по рождение,
Жени, ваишии, шудри, о сине на Притха,
Достигат, знай, върховното местоназначение

9.33 А колко повече важи това Мое обещание
За брахмани благочестиви, предани и светите царе
Щом си дошъл в свят временен и пълен със страдание
Заеми се с служене на Мен с любов във своето сърце

9.34 Сърцето си със обич Ми дари!
С мисъл вглъбена в Мен оставай!
Предан на Мене винаги бъди!
Мене почитай, Мене обожавай!
Така напълно в Мене потопен
Ти несъмнено ще дойдеш при Мен”

ГЛАВА 10: ЙОГА НА БОЖЕСТВЕНОТО ВЕЛИЧИЕ

Вибхути-йога

Върховният Бог казва: **10.1**
„О, Арджуна, силноръки, чуй отново ти от Мене
Знанието, което вече ти изложих, по-подробно обяснено
Ще продължа да ти говоря, единствено защото
Си Ми много скъп приятел и желая ти доброто

Нито полубоговете, нито великите мъдреци **10.2**
Познават произхода Ми съвършен;
И на небесните същества, и на мъдрите светци
Изворът във всяко отношение е в Мен

Който Ме познава като безначален, като нероден, **10.3**
Като Върховен Господ на всички светове,
Единствен той сред хората не е заблуден
И е освободен от всички грехове

Интелигентност, осъзнаване, незаблуденост, **10.4-5**
Милосърдна снизходителност, почтеност,
Овладяване на сетивата и власт над ума,
Щастлива радост или мъчителна тъга,
Раждане или смърт, страх или смелост,
Ненасилие, невъзмутимост, удовлетвореност

Въздържание, благотворителност, слава или позор -
Всички тези качества на съществата са под Мой надзор

10.6 Сапта махариши (седемте велики мъдреци),
А преди тях Кумарите и всички Манувци
От Мен и Моя ум произлизат, Неродения,
И дават те началото на много поколения
От живи същества, вселената които обитават
И множеството й планети гъсто населяват

10.7 Онзи, който познава могъществото Ми мистично
Непоколебим и решителен в това прозрение
С предано служене към Мене се заема екстатично
В това, знай, не съществува никакво съмнение

10.8 Всичко води началото си от Мене
Аз съм източникът на всички светове
Мъдреците, които знаят това съвършено,
Ми служат предано и обожават Ме от все сърце

10.9 С ум постоянно в Мен вглъбен
Със жизнен дъх на Мене посветен
Един друг те безспир се просветляват
И в разговори за Мен погълнати остават,
Вкусвайки голямо удовлетворение
И щастие в духовно наслаждение

10.10 На тез, които постоянно в служене на Мен се ангажират
И със любов да Ме възславят никога не спират
Аз лично давам им разбирането, чрез което
Да Ме достигнат, следвайки напътствията на сърцето

10.11 От милост към тях и от състрадание
Аз, който обитавам техните сърца
С факела на лъчистото познание
Превръщам тъжния мрак в светлина”

Арджуна казва: **10.12-13**
„Ти си Върховният Бог, Абсолютната Истина!
Крайната обител и най-чистият
Ти си вечен и трансцендентален
Винаги си личност и първоначален,
Нероден и най-велик си Ти!
Всичките достойни мъдреци,
Като Нарада, Асита, Девала и Вяса,
Единодушни в мнението си за това са
А сега и Ти самият ми го потвърждаваш
Като лично тази истина ми заявяваш

Приемам за истина всичко, което **10.14**
Ми каза, мой скъпи Кешава!
Ни деви, ни демони, ни мъдреци свети -
Никой, Господи, не Те познава

Всъщност единствено Ти себе си можеш да познаваш **10.15**
Какъвто чрез вътрешната си енергия се проявяваш
О Върховна Личност! О, източник на всичко!
Бог на боговете и Господар на световете!

Моля Ти се, разкажи ми най-подробно **10.16**
За качества Си божествени, неземни
С които чрез могъщество върховно
Проникваш Ти безбройните вселени

О, Кришна! О, мистик върховен! **10.17**
Кажи ми как за Теб да мисля с плам любовен
Как постоянно някой да Те помни може
И във коя от формите Ти, о Върховни Боже!?

О Джанардана, опиши ми, моля Те, отново **10.18**
Славата на мистичното Ти съвършенство
Сърцето ми безспир да слуша е готово
Нектарните Ти думи с нарастващо блаженство”

10.19 *Шри Бхагаван изрича тези думи:*
„Да, Аз ще ти разкажа, о Арджуна,
За Моите великолепни проявления,
Които са отвъд светските умозрения
Но само най-важните от тях ще ти опиша и при това частично,
Защото Моето съвършенство във действителност е безгранично

10.20 О Гудакеша, Аз съм Свръхдушата
Намираща се на всички във сърцата
Аз съм началото, Аз съм самата среда
Аз съм и краят на всички същества

10.21 Аз Вишну съм сред всичките Адити
Слънцето блестящо съм сред светилата
Сред Марутите Аз съм Маричи
А сред звездите, греещи в нощта – Луната

10.22 Аз съм Сама Веда сред всички Веди,
Аз съм Индра сред всички деви,
Умът съм Аз сред сетивата,
Животът и съзнанието у съществата

10.23 Аз Господ Шива съм от всички Рудри
Сред Якшите Аз съм владетелят Кувера
От Васувците Аз съм огънят, наречен Агни,
А от извисилите се планини съм Меру

10.24 Сред могъщите жреци, Каунтея,
Брихаспати, най-главният съм Аз;
Сред генералите съм Картикея
А сред водите съм океанският талаз

10.25 От великите мъдреци Аз съм Риши Бхригу
А сред вибрациите, що съзнанието издигат
Аз съм трансценденталното семе „ом"
Сред жертвоприношенията пък съм
Повтарянето (джапа) на светите имена
И също Хималаите сред неподвижните неща

Аз съм баняновото дърво сред дървесата **10.26**
И Нарада сред божествените мъдреци
Читраратха сред гандхарвите в небесата
Капила Муни сред най-съвършените светци

Като Уччаихшрава съм известен сред конете, **10.27**
Роден по време на разбиването на океана за нектар
Като Аиравата сред най-величествените от слоновете,
А сред хората представен съм чрез праведния цар

Сред оръжията Аз съм мълнията с бляскаво сияние **10.28**
Сред кравите съм Камадхук, сбъдваща всички желания
Сред всички причини за създаване на деца
Аз съм Кандарпа, омайният бог на любовта
А сред всички змии отровни едноглави
Съм Васуки, който като змийски цар се слави

От многоглавите наги Аз съм Ананта, о Арджуна **10.29**
А сред водните животни Аз съм полубогът Варуна
От прадедите покойни Аз съм славният Аряма,
А сред съдниците богът на смъртта съм – Яма

Аз съм Прахлада сред потомците на Дити **10.30**
Аз времето съм сред покорителите страховити
Лъвът съм Аз сред зверовете диви
Гаруда съм сред птиците красиви

Аз вятърът съм от пречистващите елементи **10.31**
И Рама от оръжие владеещите с най-висш ранг
Сред рибите Аз съм акулата, опасна на моменти
А сред реките главни и течащи Аз съм Ганг

На всичко сътворено, о Арджуна, на земята **10.32**
Аз съм началото, средата и самият край
Сред всичките науки, Аз съм знанието за душата
И окончателната истина в споровете до безкрай

От буквите на азбуката Аз съм първата **10.33**
Сред сложните думи съм двусъставната

Аз съм неизчерпаемото време, което светове руши
А сред създателите съм Брахма със четирите глави

10.34 Сред грабителите страшни Аз съм смъртта -
Всепоглъщаща унищожителка на паметта;
Сред шестте промени, които всеки преживява,
Аз съм раждането, което първо си остава
Сред качествата на добрата жена
Аз съм славата, красотата, речта
Изящна, нежна и красиво изразена,
Паметта, интелигентността най-съвършена,
Постоянството, а също и търпението
Иначе казано прошката и смирението

10.35 От химните във Сама Веда Аз съм Брихат-сама
От стиховете поетични Аз съм Гаятри
От месеците - маргаширша в есенна премяна
А от сезоните съм пролетта, която от живот тупти

10.36 Аз съм хазартът сред всевъзможните лъжи
Аз съм сиянието на всичко, което блести
Победата на победителя, а у дръзкия - дързостта
И силата на силния, непобедим от нищо на света

10.37 От потомците на Вришни Аз съм Васудева
А от Пандавите смели съм Арджуна
От мъдреците Аз съм Шрила Вясадева
А сред великите мислители – Ушана

10.38 От средствата за прекратяване на беззаконието
Знай, Арджуна, Аз съм наказанието
За всички търсещи победа във света
Аз съм принципът на нравствеността
Аз съм мълчанието във всички тайни
И мъдростта на мъдреците сияйни

10.39 Освен това, о, Арджуна, Аз съм семето,
Което всичко съществуващо поражда

И в този свят не ще намериш същество,
Което своето битие без Мен изгражда

О, могъщи победителю на врагове, **10.40**
Божествените Ми проявления нямат край
Съвършенството във всички тези светове
Едва загатнах в туй, което ти разказах, знай!

Знай, че всички съвършени проявления **10.41**
И всички прекрасни, знаменити творения
Възникват от искрица единствена сияйна
От Моето великолепие безкрайно и омайно

Ала каква е необходимостта, Арджуна **10.42**
От цялото това познание на думи?!
С една частица Своя незначителна, смалена
Аз прониквам и поддържам цялата вселена”

ГЛАВА 11: ОТКРОВЕНИЕТО ЗА ВСЕЛЕНСКАТА ФОРМА

Вишва-рупа-даршана-йога

Арджуна казва: **11.1**
„След като изслушах наставленията във вечността прочути,
Които Ти милостиво ми предаде току-що, о Пуруша Ачюта,
Във връзка с тези най-поверителни трансцендентални теми
Илюзията ми се разсея и не виждам вече никакви проблеми

О, Лотосооки, чух от Тебе как в света **11.2**
Се раждат и погиват всички същества
Осъзнах величието Ти безкрайно
И славата Ти неувяхваща, омайна

О, най-велики и непогрешими, **11.3**
Макар че виждам Те такъв пред мен
Сега аз Ти се моля, покажи ми
В космическата форма как си проявен

О, Господарю на всички мистични сили, **11.4**
Моля Ти се, бъди милостив, разкрий ми
Облика на нетленната Си всемогъща душа
Ако мислиш, че способен съм да я съзра"

11.5 *Върховният Бог казва:*
„Мой скъпи Арджуна, о, сине на Притха,
Виж сега Моето великолепие разкрито
В безброй божествени и многоцветни форми
Изпълващи световете – долни, средни, горни

11.6 О Бхарата, виж различните образи на синовете на Адити,
На Васу, Рудра, Ашвините, Марутите във Мен разкрити
Съзерцавай многобройни удивителни чудни неща
Каквито никой не е ни виждал, нито чувал на света

11.7 О, Арджуна, в това Мое гигантско, вселенско тяло
Ще откриеш всичко, което любопитството ти е желало
Всичко, което би искал да видиш в бъдеще или сега
Е тук сбрано ведно с подвижните и неподвижните неща

11.8 Ала с очите, които имаш сега
Не можеш да Ме зърнеш лично
Божествени очи ти давам затова
Виж съвършенството Ми мистично!"

11.9 *Санджая каза:*
„О, Царю, след като изрича тези думи
Върховният мистик и Господар на всички светове
Показва изведнъж пред онемелия Арджуна
Вселенската Си форма в звуци, образи и цветове

11.10-11 Арджуна вижда в тази вселенска форма
Безброй разтворени страшни усти
Безбройни образи неръкотворни
С безброй сияйни, удивителни очи
Неизброими поразителни видения
В едно-едничко дивно откровение
С безчет накити неземни украсена
С безчет издигнати божествени оръжия
В одежди най-прекрасни пременена
С райски гирлянди, низани с усърдие

Миропомазана с благоухания небесни
Вселенската форма от безгранично съзнание
На вси страни надраства световете тесни
Прониквайки ги с поразителното си сияние

Ако стотици хиляди слънца във миг изгреят **11.12**
И със сиянието си озарят небе просторно
В техния блясък щом лъчите им се слеят
Те могат да наподобят великолепието на тази форма

В този миг на бойното поле в едно събрана **11.13**
Пандава вижда цялата безгранична вселена
Единна в облика на Бога, макар да остава неразбрано
Как едновременно на множество експанзии е разделена

С коси, настръхнали от тази гледка дивна **11.14**
Объркан, удивен Арджуна свежда своята глава
И почитания на Бог отдава в пламенна молитва
С допрени длани, в плен на безграничието и мощта

Арджуна казва:
„О, Боже! В този дивен образ, **11.15**
Аз виждам сбрани всички полубогове
И наблюдавам цял треперейки в екстаз
Живите същества от всички светове
Там е Брахма, седнал в своя лотосов цвят,
Шива, мъдреците, нагите и всеки в този свят

О, Господарю на вселената Вишвешвара, о Вишварупа **11.16**
Аз виждам как в Твоето тяло наведнъж се струпа
Безкрайно множество очи, усти, кореми и ръце,
Които без предел простират се във космоса навсякъде
Но в Теб не виждам нито край, нито среда, нито начало
Във Твоята душа вселената оглежда се като в гигантско огледало

Като слънце ослепяваш взора, Необятни! **11.17**
Ти цял блестиш в пламтящи, огнени лъчи
Короните Ти, боздуганите и дисковете златни
Сияят както неспособен е човек да си въобрази!

11.18 Ти си най-висшата цел на познанието!
Ти – крайното убежище на всички вселени!
Неизчерпаем и предвечен Ти в творението
Поддържаш религията вечна! Това е моето мнение!

11.19 Ти нямаш ни начало, ни среда, нито предел!
Твоята слава и сила са безгранични!
В безброй ръце безброй оръжия си взел
Слънца и луни са очите Ти, Всевишни!
Лицата Ти като изпепеляващ огън жарят
Езиците в устата Ти са като пламъците алени
И в огън нетърпим вселените изгарят
От сиянието Ти до несвяст опалени

11.20 Въпреки че си един, Ти обхващаш изцяло
Небето, планетите и пространството цяло
Съзирайки тази форма с усти, които огън бълват
Всички планетарни системи с безпокойство се изпълват

11.21 На Тебе се предават цели сонми ангели и богове
И боязливо Ти поднасят молитви с допрени ръце
Светци велики и съвършени същества безспир
Високо възклицават, пеейки: „Мир! Мир!
Нека се изпълни цялата вселена с благодат!"
И издигнали в трепет длани, химни от Ведите четат

11.22 Изпълнени с дивен възторг и изумление
Те гледат всичките различни проявления
На Шива, Васу, Садхите, Адитите,
Вишведевите, Ашвите, Марутите,
Гандхарвите, Асурите, Якшасите
И на полубоговете съвършени расите

11.23 Колко могъщ си, Боже силнорък!
С безброй лица, очи, ръце,
С безброй стомаси, със широка гръд,
С безчет бедра, с безчет нозе!

Като Те гледат всички същества застиват в страх
И аз уплашен съм, признавам си, наред със тях

О Вишну, сиянието Ти многоцветно щом съзра **11.24**
Проникващо навред, докосващо далечни небеса
Когато гледам Твоите отворени усти
И бляскащите Ти всевиждащи очи
Умът ми се обърква и ме изпълва страх
Спокойствието и равновесието ми разпиляват се на прах

О, Върховни Боже на всички богове! **11.25**
О, милостиво убежище на всички светове!
Не зъби – всепоглъщащите пламъци на смъртта
Танцуват в устите на Твоите страшни лица
Объркан, неспособен съм посоките да различавам
И, молейки за милост, в ума си все по-неспокоен ставам

На Дхритаращра всички синове **11.26-27**
Заедно със съюзниците им царе
Дори и Бхишма, Карна, Дрона
И наште предводители на ескадрони
Безпомощни се хвърлят в ужасяващите Ти усти
Притиснати между зъбите Ти със смазани глави

Както буйните стремителни водни талази **11.28**
На многобройните реки се вливат в океана
Тъй никой от воините живота си не ще опази,
Втурвайки се на пламтящата Ти паст в капана

Във Твоите усти се впускат всички люде **11.29**
Със страшна сила, както нощни пеперуди
Към огъня пламтящ неудържимо устремени
Загиващи във него заслепени, изгорени

О Вишну, аз виждам как със огнените си усти **11.30**
Поглъщаш Ти създанията от всички страни
Обгръщаш със сиянието си цялата вселена
От зарите ти пламтящи всемирът ни изпепелен е

11.31 О, Бог на боговете, чиято форма толкова ме ужаси
Аз почит Ти отдавам. Моля Те, кажи ми кой си Ти?
Ти изначален Господ си и аз Те моля милостив към мен бъди
Аз искам да Те разбера – каква е мисията, с която Ти се появи?"

11.32 *Върховният Бог казва:*
„Аз съм времето, на световете разрушител
На всички същества съм Аз унищожител
Воините до един и от двете войски
Ръката ми, знай, не ще пощади
Единствен ти и Пандавите, твоите братя
Не ще загинете във тази битка свята

11.33 Затова, о Савясачи, изправи се!
Да се сражаваш и печелиш слава приготви се!
Враговете свои победи без никакво коварство
И радвай се на процъфтяващото царство!
По Моя замисъл те вече са убити всички,
А Ти бъди Мой инструмент във тази битка

11.34 Знай, Арджуна, че и Дроначария
А заедно с него и Бхишма, прастария
И Джаядратха, и Карна, и другите воини
В двете войски, строени във фаланги бойни –
Всички до един Аз вече съм погубил
Затуй убиеш ли ги, нищичко не си изгубил
Сразявай без страх героите на това бойно поле –
Бездушни трупове са вече твоите врагове!"

11.35 *Санджая каза на Дхритаращра:*
„О, Царю, като изслушва думите, изречени от Бога,
Треперещият Арджуна отново и отново
Поклони Му отдава със допрени длани
И изпълнен със страхопочитание,
Той се обръща, разтреперан от екстаз
И казва следното на Кришна със пресекващ глас"

Арджуна казва: **11.36**
„Цялата вселена във екстаз се къпе
Когато слуша Твоето име скъпо
Всички възпяват дивната Ти слава
И сърцата им любов към Тебе сгрява
На Тебе се покланят съвършените в нозете
А демоните бягат, от силен страх обзети

О, всемогъщи, безграничен Бог на боговете! **11.37**
Ти си първоначалният творец на световете!
Защо тогава почитта си те не Ти отдават -
На Теб, който дори Брахма безкрайно уважава?
Неизчерпаем източник си и причина изначална
Трансцендентален към проявлението материално

Ти си предвечният Върховен Бог, **11.38**
Убежище на всичко в космоса дълбок!
Ти си този, който всичко, всичко знае
Теб само човек си заслужава да познае
Ти си най-висшата неземна обител
С Тебе цялата вселена е пропита

Ти си въздухът, проникващ във ефира! **11.39**
Ти си този, който всичко контролира!
Ти си огънят, водата и Луната!
Ти си Брахма - прародителят на съществата!
Ти си най-великият от всички прадеди
Затова отдавам Ти поклони с хиляди

Покланям се пред Теб, зад Теб, от всичките Ти страни! **11.40**
О! Господар на безгранично всемогъщество си Ти!
Навред проникваш и пропиваш цялата вселена
Ти сам си всичко в Своята форма съвършена!

Без да познавам Твоето величие и безгранична слава **11.41-42**
Аз мислех си за Теб като за приятел и на мене равен
И безразсъдно Те зовях „Приятелю!", „О Кришна!", „О Ядава!"
Прости ми, моля Ти се всичко от безумие, което съм направил

Аз помня как от обич съм си позволявал
с Теб да се шегувам и играя
Докато почивали сме, хранели или седели
заедно насаме във стая
Или сред много, верни нам другари...
О всемогъщи, умолявам Те сега
Прости ми милостиво всичко,
със което съм Те оскърбил в интимността...

11.43 Ти си бащата на цялото космично проявление
И на всяко подвижно и неподвижно творение
Ти си обектът на обожание и учителят върховен
И много повече си, много повече си даже
От онова, което във всеки химн за Тебе славословен
Изобщо би могло да се изрази или разкаже
На Тебе в трите свята няма никой равен
Никой не е едно със Теб, нито Те превъзхожда
О, Господарю на безмерното могъщество най-славен
Как да изразя възхвалата, която Ти подхожда!?

11.44 Ти си Върховният и всеки трябва да Те обожава
За милост моля и смирено почитанията си Ти отдавам
Както бащата би понесъл на сина си дързостта
Или приятел на приятеля си арогантността
Както жената би приела ласките на своя мъж любим
Така и Ти, те моля, ми прости за грешките, о Господи непогрешим

11.45 Видях това, което никой нивга не е съзерцавал!
Макар и радостно, сърцето ми в плен на страха остава
Затова за милостта Ти, Господарю на вселената, Те моля,
Разкрий ми се както преди по Своята сладка воля
О, Господи! О, Бог на Боговете най-велик!
Яви ми, моля Те, Своя божествен лик!

11.46 О, вселенска форма, о Господи хилядоръки!
Копнея да Те видя в формата Ти четириръка
С шлем на главата и с лотосово цвете,
Раковина, боздуган и диск в ръцете”

Върховният Бог казва: **11.47**
„Мой скъпи Арджуна, Аз съм щастлив,
Че тази вселенска форма ти показах –
Образа сияен, всепроникващ и красив
Извечен, блестящ и безграничен на Аза
Който никой не е виждал никога преди
Такъв, какъвто сега го видя ти

О, най-добър от воините на Куру, от никого и никога **11.48**
Преди теб не е съзерцавана вселенската снага
Защото нито като изучава Ведите във този свят
Нито като раздава милостиня, понеже е богат
Нито като принася жертви с преданост на боговете
Нито чрез благочестиви дейности или стриктни обети
Човек може да достигне такава издигната платформа,
Че да Ме вижда проявен като вселенската ми форма

Не се смущавай и плаши, недей **11.49**
От ужасяващия Ми вселенски облик
Сърцето си успокой, ума си овладей
Виж Ме, отново съм с човешки лик!"

Санджая каза на Дхритаращра: **11.50**
„След като рече това на Арджуна, воинът силнорък,
Бог Кршна разкрива автентичния си облик четирирък
А сега представя и красивата си форма с две ръце
Кураж да вдъхне на приятеля си в безпокойното сърце"

Арджуна казва: **11.51**
„Лицето ти човешко като виждам, Джанардана,
Сърцето ми се радва, умът ми пак спокоен стана
Възвръщам си самообладанието, страхът ми се стопи
Като съзирам нежните ти, прекрасни човешки черти"

Върховният Бог казва: **11.52**
„Мой скъпи Арджуна, че Ме виждаш наистина е чудно
В тази Моя форма Аз мога да бъда видян много трудно

Дори полубоговете винаги се молят и стремят
Във този облик Мой за миг поне да Ме съзрат

11.53 Нито чрез изучаване на Ведите, нито чрез покаяние,
Нито чрез милосърдие, жертвоприношения и обожание
Не може да бъде видян този Мой облик с човешки черти
Който стои сега пред изпълнените ти с любов очи

11.54 Да бъда разбран едно-единствено нещо нужно е -
И това е неотклонно, чисто предано служене
Само така във същността Ми ще проникнеш ти
И ще откриеш всички тайни за разбирането Ми

11.55 Който Ми служи с преданост непримесена и чиста,
Който всички свои дела посвещава само на Мен
За когото Аз съм в живота целта най-висша, лъчиста
И който е другар на всяка твар във този свят от тлен
Без към никого враждебност да питае, о Пандава,
При Мене идва несъмнено и при Мене той остава!”

ГЛАВА 12: ПЪТЯТ НА ПРЕДАНОСТТА

Бхакти-йога

Арджуна пита:
„О Кришна, чие обожание е по-съвършено – **12.1**
На тези, които обожават безличностното сияние непроявено
Или на тези, които винаги са правилно и от сърце заети
В предано служене на Теб и съпътстващите го обети?"

Върховният Бог казва: **12.2**
„Тези, чийто ум е прикован във Мене,
Които с вяра искрена са в Мен вглъбени,
Които с неизменна преданост Ме обожават
За Мене те най-висши познавачи си остават
В науката на йога - божественото единение
Наистина, такова е, Арджуна, Моето мнение

Но ония, които силно предпочитат **12.3-4**
Единствено непроявеното да почитат
Което е за сетивата и ума необозримо
Проникващо навсякъде, невъобразимо
Неизменно, постоянно, неподвижно -
Безличностното схващане за Абсолюта
Които сетивата си владеят вещо и безгрижно
И отнасят се към всички с еднаквост нечута

Тези личности, с благополучието на другите заети
Най-накрая Ме достигат на духовните планети

12.5 Ала онези, чийто умове са привлечени
Към безличностното и непроявеното
На повече трудности по пътя са обречени,
Тъй като мъчен е напредъкът за въплътените

12.6-7 О, сине на Притха, за всички, които Ме обожават;
Които всичките си дейности на Мене посвещават;
Които предани на Мен при всички обстоятелства остават;
Които винаги ума си върху Мен с любов установяват
За тях съм този, който бързо от океана на самсара ги спасявам
И в Моите нозе, даряващи безстрашие, ги приютявам

12.8 В ума си винаги за Мен единствено мисли
Интелигентността във връзка с Мене приложи
Така със ум и разум в Мен установени
Ти несъмнено винаги ще пребиваваш в Мене

12.9 Мой скъпи Арджуна, о, Дхананджая
Ако не можеш да следваш практика като тая
Да установиш ума си неотклонно върху Мен
Тогава в бхакти-йога предписанията бъди установен
По този начин в себе си желанието силно ще развиеш
Със постоянно помнене на Мен да се сдобиеш

12.10 Ако пък чувстваш в себе си: „Не мога
Да следвам предписанията на бхакти-йога"
Тогава с мисъл за Мене просто работи;
В дела такива съвършенство ще постигнеш ти

12.11 Ако обаче и това да правиш ти си неспособен
В съзнание такова да действаш все за Мен
Опитай да постъпваш, от привързаност свободен
Към резултатите на работата, в себето установен

12.12 Неспособен ли си и това практически да упражняваш
С развиване на знание добре ще да е да се занимаваш;

Ала от знанието още по-добро е съзерцанието,
А по-добро от него – отричането от плода на дейността,
Защото по този начин умиротворява се съзнанието
И човек постига тъй жадувания мир вътре в ума

Човек, който не завижда и всички са приятели за него; **12.13-14**
Който не мисли, че е собственик и е свободен от лъжливо его;
За който щастието и нещастието са състояние еднакво приемливо
Който е винаги доволен, себеконтролиращ се, понасящ търпеливо
Който решително във преданото служене се ангажира
И своя ум и разум върху Мене непрестанно спира
Такъв Мой преданоотдаден Ми е много скъп и мил
Защото своя цял живот на Мен единствено е посветил

Който никого не безпокои и никой не го обезпокоява **12.15**
Който винаги спокоен и уравновесен в себе си остава
В щастие и нещастие, в страх или тревога
Ми е много скъп и да го забравя Аз не мога

Отдаденият Мой, който е независим от събитията в света **12.16**
Оставащ чист, безгрижен, опитен, свободен от страданията
Който във дейностите си не се стреми към резултат определен
Той много Ми е скъп и обезателно завръща се при Мен

Който от придобивки не се въодушевява **12.17**
Нито от неприятното се отвращава
Който за загубите свои не тъгува
Нито по цели недостижими жадува
Който се отказва както от благоприятните дела
Така и от неблагоприятните неща
Такъв Мой предан ми е много скъп и свиден,
А копнежът да го срещна – очевиден

Който еднакво се отнася към приятели и врагове **12.18-19**
Който уравновесен остава в чест или безчестие
Който без проблем понася зной и студ, и слава и позор
Който в щастие или нещастие не губи Мен от своя взор

Който е освободен от замърсяващо общуване
Който винаги е мълчалив и несмущаван в своето добруване
Който не се грижи где ще пребивава или как да се осигури
Който в знание установен е и във преданото служене гори
Този Мой приятел Ми е много скъп и Аз му обещавам
Че дори сред най-големи трудности в живота ще го защитавам

12.20 А онази искрена, предана Мене душа
Която с пълна вяра в Мен се прислонява
Следвайки нектарния път на предаността
Чиято висша цел единствен Аз оставам –
Знай, най-обичана, най-скъпа Ми е тя
И Аз в обятията на сърцето си я сгрявам”

ГЛАВА 13: РАЗГРАНИЧАВАНЕ МЕЖДУ ПОЛЕТО И НЕГОВИЯ ПОЗНАВАЧ

Пракрити-пуруша-вивека-йога

Арджуна казва: **13.1-2**
„О, мой скъпи Кришна, сега желая да науча
За природата (пракрити) и за наслаждаващия се (пуруша)
За полето и за познавача на полето
За знанието и за обекта на познанието"

Върховният Бог казва:
„Това тяло, о сине на Кунти, се нарича поле,
А този който го познава, познавачът негов се зове

Знай, че Аз съм познавачът, о потомъко на Бхарата, **13.3**
На всички тела, всъщност на всички полета
Тъй като у всекиго Аз съм Свръхдушата, прастарата,
А душата, която с изучаване на това знание е заета,
Постига мъдрост, в това няма съмнение –
Такова е, Арджуна, Моето мнение

А сега те моля чуй с внимание от Мене **13.4**
На полето на делата кратко описание
На неговата природа, произход и промени
Кой е познавачът му и как оказва му влияние

13.5 Мнозина мъдреци са дали за това знание своите мнения
В различни ведически творби, химни и произведения
Особено в неопровержимите строфи на „Веданта Сутра"
Разкриващи връзката на днешното дело с последицата утре

13.6-7 Петте груби елемента, лъжливото его,
Разумът, непроявеното и редом с него
Сетивата десет и умът, като централно сетиво
Петте сетивни обекта и желанието,
Омраза, щастие, нещастие, съвкупността,
Признаците на живот и убежденията -
Всички взети заедно за поле на дейностите се приемат
И взаимодействията негови във себе си обемат

13.8-12 Смирение, липса на гордост, ненасилие, търпение, простота,
Служене с обич на духовния учител, а също чистота,
Устойчива стабилност, хладнокръвно самообладание,
Непривързаност към наслади, несебичност и ясно съзнание,
Съзиращо, че раждането, смъртта, болестите, старостта
Са просто на тленното и жалко битие присъщата злина,
Липса на привързване пристрастно и отъждественост
Със съпруга, деца, дом, имот и всевъзможни притежания,
В щастие и мъка неизменна умствена уравновесеност
Искрена преданост към Мен в любящо съзерцание,
Стремеж към пребиваване в усамотение и вглъбеност
Безразличие към светско общество, копнеж за себепознание,
Неспирно търсене на абсолютната истина отвъд всяка заблуда –
Това Аз заявявам, че е знание, а пък невежество е всичко друго

13.13 Сега, Арджуна, познаваемото ще ти обясня
И разбереш ли го, ще вкусиш вечността
Брахман, духът, е безначален и е подчинен на Мен
Отвъд причината и следствието на този свят от тлен

13.14 Навред се разпростират неговите ръце и крака
Навред се намират неговите очи, глави и лица
Навсякъде, навсякъде са неговите уши
Навсякъде из вселената този принцип цари

Навред той прониква всичко що е в света
В облика на Параматма, вечната Свръхдуша

Свръхдушата е първоначалният източник на всички сетива **13.15**
Тя е непривързана макар и да поддържа всички живи същества
Тя винаги над проявленията на материята се намира
Но същевременно е господар на всички гуни и ги контролира

Тази върховна истина намира се сама **13.16**
Отвънка и отвътре на всички живи същества
Фина и неосезаема, Тя не може да бъде видяна
Нито със сетивата материални да бъде разбрана
Макар едновременно да е съвсем отдалечена,
Тя е тъй близка, свидна, съкровена

Въпреки че Параматма изглежда сякаш разделена **13.17**
Тя е неделима и като едно цяло е установена
Макар и да поддържа с енергиите си сам-самичка
Цялото творение и съществата в него всички
Тя на всичко в този свят развитието дава
И накрая неизменно го унищожава

На всичко светещо Тя дарява светлината **13.18**
И намира се, непроявена, отвъд тъмнината
Познанието и познаваемото е Тя, както и целта -
Намиращата се в сърцето на всеки Свръхдуша

На полето на дейностите Аз ти дадох кратко описание **13.19**
На познаваемото и на това, което се нарича знание
Само Моите отдадени напълно могат да го разберат
И така издигане до Моята природа да осъществят

Материалната природа и духовните същества **13.20**
Са и двете безначални по своята същина
Всички качества и техните промени
От материята, знай, са породени

За природата се казва, че е основание **13.21**
На всички причини и следствия проявени,

А за различните наслади и страдания
Отговорни са душите в този свят обусловени

13.22 От материалната природа запленена
Душата вкусва радост или скръбни отрови
От трите гуни съвършено заслепена
Тя се ражда в по-висши или по-низши утроби

13.23 Но в това тяло има свидетел друг,
Който в действителност се наслаждава
И това е Върховният, който намира се отвъд
И като Свръхдуша следи и разрешава

13.24 Който разбира истината за материалната природа,
За доминираната душа и за доминиращия – Бога
От кръга на прераждането постига освобождение
Независимо какво е настоящото му положение

13.25 Някои посредством вглъбена медитация,
За Свръхдушата получават реализация
Други Я постигат чрез развиване на знания,
А трети – с работа, лишена от желания

13.26 А други, без никоя от тези техники да познават
Просто слушайки от някой, на когото се доверяват
Върховния Бог започват предано да обожават
И отвъд раждането и смъртта тъй преминават

13.27 О, пръв сред Бхаратите, проявленията всички,
Подвижни или неподвижни в този свят обаче
Са само комбинации, варианти най-различни
На това поле на дейностите и на познавача

13.28 Вижда този, който разбира, че душата
Вътре в тялото не е самичка,
А винаги я придружава Свръхдушата
Като неразделна, сродна птичка
И макар да пребивават във телата тленни
Те не могат никога да бъдат унищожени

Този, който вижда същата тази Свръхдуша **13.29**
Представена еднакво във всички живи същества
Не деградира на платформата ментална,
А приближава се към цел трансцендентална

Който вижда, че в света безбройните дела **13.30**
Се вършат от материята във всички тела,
А незасегната от това остава чистата душа
Като свидетел бездеен и бдящ –
Такъв човек наистина е зрящ

Когато разумният човек престане да съзира **13.31**
Разлика между душите поради различните тела
А вижда как навсякъде духовното се разпростира
Той се издига до схващането за еднаквостта

Онези, които виждат вечността **13.32**
И на дивната душа нетленността
Разбират, че далече отвъд гуните е тя
Макар и въплътена в тяло материално, о Каунтея,
Тя е бездейна и качествата на природата не я владеят

Благодарение на своята природа необятното фино небе **13.33**
Със нищо не се смесва, макар да се разстила то навсякъде
По същия начин, установената във виждането на Брахман душа
Със тялото си не се смесва, макар че се намира вътре в него тя

Както слънцето самичко осветява цялата вселена **13.34**
Със светлината на сиянието си съвършена
Така и душата, намираща се в тялото
Го озарява, о Бхарата, цялото

Всички, които с очите на чистото знание **13.35**
Виждат разликата между тялото и познавача
Могат също да разберат процеса на освобождение
И да разрешат на оплитането трудната задача”

ГЛАВА 14: ТРИТЕ ГУНИ И ОТВЪД

Гунатрая-вибхага-йога

Върховният Бог казва: **14.1**
„Отново тази мъдрост Аз ще ти опиша,
От всяка друга мъдрост по-добра
Позналите я стигат съвършенство висше
Отвъд пределите на тази светска равнина

Установен в това знание човек достига **14.2**
Природа, трансцендентална като Мен
Над раждането и смъртта той се издига
По време на унищожението не бива обезпокоен

О, Бхарата, цялата материална природа **14.3**
Аз оплодявам с поглед досущ като утроба
Със семената на индивидуалните души
Давайки възможност всекиму да се роди

О, сине на Кунти, разбери добре това, **14.4**
Че Аз съм даващият семето баща
На всички форми на живот, които
В природата се раждат явно или скрито

О, силноръки и героични Арджуна! **14.5**
Три са, знаеш, материалните гуни –

Добро, страст и невежество -
Обвързващи устойчиво със тялото
Влязлата в досег с материята душа
От тях обусловена тя забравя вечността

14.6 Гуната на доброто, о непогрешими,
Освобождава от последиците на неизброими
Грехове и понеже дава просветление
Затова за по-чиста се счита във сравнение
С останалите гуни две, ала този, на когото
Влияние оказва проявлението на доброто
Макар да е освободен от нетърпимото страдание
Оказва се обусловен от чувството на щастие и знание

14.7 Човек в гуната на страстта, о Каунтея,
Неспирно нещо все желае и копнее
Към сетивните наслади пристрастен
Той на дейностите пада в робски плен

14.8 Породена от невежеството тама-гуна
Заблуждава всички живи същества
В резултат сън, мързел и безумие, Арджуна,
Хващат в плен обусловената душа

14.9 В гуната на доброто човек към щастие привиква
Гуната на страстта към дейностите го подтиква
А невежеството мъдростта съвсем покрива
И в безумие, о Бхарата, човека клет обвива

14.10 О, сине на Бхарата, понякога преобладава доброто
Което надмощие взема над страстта и невежеството
Понякога побеждава гуната на страстта
Друг път пък преобладава глупостта
По този начин постоянно всяка гуна
Се бори за надмощие, скъпи Арджуна

14.11 Когато мъдрост, знание и светлина
Струят от всички двери на една снага

Тогава е ясно, че саттва се увеличава
И гуната на доброто там преобладава

Развиването признаците на привързаността **14.12**
Са симптоми на нарастващата гуна на страстта
Кармична дейност, прекомерен напън и копнеж неудържим
Са проявленията на раджа-гуна, потомъко на Бхарата непобедим

Когато расте невежеството, тама-гуна, **14.13**
О сине на Куру, благородни Арджуна,
Провяват се мрак, леност, безразсъдност,
Апатия, лъжа, илюзия, липса на будност

Ако човек в добро умре като съзнанието си извиси **14.14**
Той достига чистите планети на великите мъдреци

Когато човек умре в гуната на страстта **14.15**
Той ражда се сред пристрастените към дейността,
А който в гуната на невежеството погива
Раждане в животински утроби несъмнено постига

Всяка благочестива дейност има резултат **14.16**
Който е в саттва-гуна - чист и свят
Извършеното в проявлението на страстта
Завършва най-накрая със страдание
А в проявлението на невежеството дейността
Произвежда глупост и безумно състояние

От саттва-гуна се ражда мъдростта **14.17**
От раджа – единствено алчността
А от гуната на невежеството – тама –
Се раждат незнание, лудост и измама

Установените в доброто издигат се до висшите планети **14.18**
В гуната на страстта остават да живеят на Земята
А на невежеството в отвратителните дейности заети
Пропадат в световете като Ад познати

14.19 Който съзнава, че именно гуните всяка дейност творят
И познава Оногова, който е на гуните отвъд,
Той до Моята духовна природа се издига
И божествена обич към Мене постига

14.20 Когато въплътена в този свят душа
Способна стане гуните да преодолее
Тя превъзмогва раждането и смъртта
И от нектара вкусва още в тяло докато живее"

14.21 *Арджуна пита:*
"По какви признаци, мой Прабху, се познава
Че някой минал е на гуните отвъд?
Кажи ми, поведението му какво става?
И как издигнал се е той на този славен път?"

14.22-25 *Върховният Бог казва:*
„О, сине на Панду, този, който уравновесен остава
Както през горещия сезон, така и насред люта зима
Който в сърцето си място на омразата не дава
Към блясъка, привързаността, заблудата, когато ги има,
Или не копнее за тях, когато от живота му изчезнат
Който е непоколебим и от последиците незасегнат
Който е трансцендентален - нито с чувства позитивни, нито негативни
Защото знае, че тук единствено трите материални гуни са активни
Който в себето установен при всички обстоятелства остава
И на щастието и нещастието еднакво и успешно устоява
Който на бучка пръст, камък, златен къс еднакво гледа
Приемайки спокойно, безпристрастно загуба или победа,
Желано, нежелано, похвала, порицание, чест или опозорение
Еднакво разположен към приятел, враг, постигнал отречение
От всички материални дейности отказал се завинаги, Арджуна
За личност като тази казва се, че е надраснала и трите гуни

14.26 Онзи, който непрестанно с преданост Ми служи
Над трите гуни материални се издига
Да стъпи на нивото на Брахман сам е заслужил
И съкровената си идентичност той постига

Безсмъртно, вечно и нетленно **14.27**
Сиянието Брахман осланя се на Мене
И състояние на щастие неземно
Присъщо е за личността в Брахман установена”

ГЛАВА 15: ЙОГА НА ВЪРХОВНАТА ЛИЧНОСТ

Пурушоттама-йога

Шри Бхагаван казва: **15.1**
“Материалният свят е като вечно баняново дърво
С корени, обърнати нагоре, и с клони надолу е то
Нарича се ашватха – дървото на преходността
Ведическите химни са неговите листица
Онзи, който това дърво истински познава
Той най-вещ тълкувател на Ведите става

Клоните на това дърво простират се надолу и нагоре, **15.2**
Подхранвани от гуните на материалната природа
Обектите на сетивата вейки са, а всеки негов корен
Надолу спуска се, свързан с човешките дела със цел изгода

В земния план това дърво е изкривено отражение, **15.3-4**
Истинската му форма отвъд материалното измерение
Не може да бъде възприета, нито може да се разбере
Къде започва то, къде ли свършва, от какво расте
Но като от илюзорното си светско съществуване се отрича
С подадената от светците секира на непривързаността
Мъдрият човек с решителност категорична го отсича
Достигайки така оная чиста и неземна равнина

В нозете лотосови Божи, от която никой не се връща
И там с преданост на Бог сърцето си любящ отдава
Понеже от Него това дърво расте и се разгръща
И от Него вселената отново и отново се създава

15.5 Личности, които са освободени от величие фалшиво
От илюзията светска и от материалното общуване лъжливо
Които вечното разбират; у които няма вече похот материална
Които към щастието и нещастието са трансцендентални
И без да се объркват знаят как на Бога да се отдадат
Те вечното Му царство ще достигнат на върха на този път

15.6 Нито слънце, нито луна, нито пък огън,
Нито мълния да осветят това място могат
Защото зарите му всичко друго осветяват
Това място е Моята върховна обител –
Там, дето отдадените Ми души отлитат
И никога в този свят отново те не се вестяват

15.7 Всички живи същества във този свят обусловен
Са частици вечни, макар откъснати от Мен
Поради обусловения живот в материята
Те се борят упорито със ума и сетивата

15.8 Притежателят на тялото, душата,
Когато го оставя, отнася всичките си чувства -
Както вятърът носи аромата на цветята -
В друго тяло, а сетне и него на свой ред напуска

15.9 По този начин душата приема груби тела
Снабдени с определен вид материални сетива
Така на набор от обекти тя се наслаждава
И в този свят обусловена от ума остава

15.10 Глупците не могат да разберат как така душата
Напуска тялото или в него наслаждава се на сетивата
Ала онези, които са надарени с очите на мъдростта
Способни са да наблюдават всичко това

В себепознанието установени съвършени йоги **15.11**
Способни са със ясен ум да видят всичко това
Но други, въпреки че се опитват, пак не могат
Да видят заради несъвършените си ум и сетива

Сиянието, което от Слънцето блика, **15.12**
Нежният блясък на Луната светлолика
Лъчезарието на огъня също, знай
Излъчват се от Моя светъл сияй

Аз невидим влизам във всичките планети **15.13**
И посредством Моята енергия във орбита остават те
Аз Луната ставам, сред небесните тела, които светят
И на всички зеленчуци давам жизнените сокове

Влизайки в телата на живите същества **15.14**
Аз храносмилателния огън ставам
И докато смилам четирите типа храна
С дъха вдишван и издишван си помагам

Аз в сърцето на всеки като Параматма съм установен **15.15**
Помненето, знанието и забравянето идват все от Мен
Посредством всички Веди мога Аз да бъда евентуално опознат
Познавач на Ведите съм Аз, съставил на Веданта съвършения трактат

Има две категории същества: **15.16**
Едните грешат, другите са непогрешими
Греши всяко живо създание в света,
А в духа само безгрешни души има

Освен тези две категории живи същества **15.17**
Присъства и най-великата, Върховната Душа,
Самият Бог нетленен, който в трите свята
С енергията си влиза и поддържа необятя

И спрямо грешните, и спрямо непогрешимите **15.18**
Винаги трансцендентален Аз оставам
Затова писанията Ме прославят с името,
Означаващо Върховната Личност – Пурушоттама

15.19 Този, който като Бог, Върховна Личност, Ме познава,
Знае всичко. Той във Мен, о Бхарата, не се съмнява
И на служене със преданост напълно се отдава

15.20 О безгрешни, чистосърдечни Бхарата,
Това е най-скритото съкровище в писанията святи
Сега ти го разкрих. А онзи, който го разбере
До пълно съвършенство мъдростта си ще доведе

ГЛАВА 16: НАБОЖНИЯТ И БЕЗБОЖНИЯТ ТЕМПЕРАМЕНТ

Дайвасура-сампад-вибхага-йога

Върховният Бог казва: **16.1-3**
„Безстрашие, пречистване на своето съществуване,
Благотворителност, развиване на духовно знание,
Себеконтрол, извършване на жертвоприношения,
Изучаване на Ведите и изпълняване на въздържания,
Ненасилие, честност, спокойствие, простота,
Отречение, състрадание и превъзмогване на гнева,
Нежелание за търсене на недостатъци, от алчност свобода,
Благородство, скромност, енергичност, сила на духа
Твърда решителност, отсъствие на завист и желание за почести
О, сине на Бхарата, всички тези трансцендентални качества
Принадлежат на праведните хора,
Надарени със божествена природа

Гордост и високомерна суета, **16.4**
Егоистичната жестокост на гнева
И невежество са качествата, които са скрити
У хората с демонична природа, сине на Притха

Божествените качества водят към освобождение, **16.5**
А демоничните - към оплитане и унищожение

Но ти, о Пандава, нямаш причина да си обезпокоен
Защото с качества трансцендентални си роден

16.6 Свети и демонични – два вида същества
Са сътворени, знай, о Партха, във света
Описах ти подробно качествата на набожните
Чуй сега надълго и широко за безбожните

16.7 Демоничните не знаят какво трябва да се прави и какво не
У тях не се открива чистота, истина или достойно поведение

16.8 Те твърдят, че целият свят нереален е,
Че няма Бог, който да е неговото основание,
Че всичко е създадено от сексуалното желание,
Че похотта само е причина за цялото мироздание

16.9 Следвайки такива атеистични заключения
Демоните, които сами погубват се и са безумни,
Се заемат с дейности, целящи разрушение
Действия зловредни и неблагоразумни

16.10 Спохождани от ненаситни сластолюбиви желания
Напълно обладани от себично сетивно съзнание
На гордата самонадеяност сред лудешкия бяс
Заблудени, с нечисти дела се заемат в захлас

16.11-12 Те вярват, че в цивилизацията човешка
Най-важно е сетивата да се наслаждават
Така до края на живота в илюзия тежка
Пълни с безброй тревоги те си остават
Оплетени в мрежата на своите желания
Завладени от похот и гняв, без разкаяние
По незаконни начини пари печелят
И за наслаждение на сетивата ги заделят

16.13-16 Те мислят: „С богатството, което притежавам
Кой окаяник изобщо може да се мери?!
А още по-богат и занапред ще ставам,
Притежанията ми ще нарастват без предели

Аз съм, който враговете безкомпромисно погуби
От пътя си ще изличавам всеки, ако се изпречат други!
На всичко аз съм господар, на всичко аз се наслаждавам!
Аз съм съвършен и силен, и все по-щастлив ще ставам!
Аз съм богат и благороден, най-аристократичен
Жертвоприношения ще изпълнявам със мотив себичен
На бедняци милостиво ще подхвърлям подаяния
И ето как ще сбъдна сладострастните си желания!"
Така, заблудени, подлъгвани от безчет изкушения
Във най-ужасен ад пропадат тези хора без съмнение

Самодоволни, горделиви и винаги нагли, **16.17**
Заблудени от фалшив престиж, богатство, притежания
Понякога те извършват жертвоприношения формални
Без да се съобразяват с правила и предписания

Потънали в егоизъм, подлудени от власт, **16.18**
Завладени от гняв, горделивост и от сласт
Паднали напълно на невежеството в плен
Те ненавиждат и презират завистливо Мен,
Който се намирам в собствените им тела
И в телата на останалите като Свръхдуша

Завистливите и злонамерените, **16.19**
Най-низшите сред човешкия род
Аз захвърлям отново и преднамерено
В различни демонични форми на живот

Раждайки се безспир в образи демонични **16.20**
Те никога не Ме опознават, Каунтея,
И пропадайки, във все по-деградирали и низки
Адски условия на съществуване живеят

Има три двери, водещи към този ад - **16.21**
Похот, алчност и неконтролиран яд
Който е разумен трябва да ги изостави
Иначе към деградация ще се отправи

16.22 Измъкнал се от тези три врати
Човек с такива дейности се занимава
Та към себереализацията да върви
И най-висшата си цел да осъществява

16.23 Този, който отхвърля наставленията
Съдържащи се във свещените писания
И действа сляпо според увлеченията
На собствените си прищевки и желания
Не постига нито щастието, нито съвършенство,
Нито целта, която води до върховното блаженство

16.24 Затова човек трябва да разбере
Какво е дълг и какво не е
Изхождайки от напътствията в писанията
И като следва правилата и предписанията
Ученията на практика да прилага
И тъй все по-възвишен да става”

ГЛАВА 17: ТРИТЕ ВИДА ВЯРА, ХРАНА И ЖЕРТВА

Шраддхатрая-вибхага-йога

Арджуна пита: **17.1**
„Тези, които не следват принципите на свещените писания,
А отдават почит според своето лично въображение
В добро, в страст или в невежество е това обожание
Кажи ми, Кришна, какво е реалното им положение?"

Шри Бхагаван отвръща: **17.2**
„В съответствие с развитите наклонности отпреди
Или гуните на въплътената в снага душа
Вярата също на три категории се дели:
В добро, в страст и в невежество. Чуй сега за това

Съществуването на човека е тази мяра, **17.3**
Под влиянието на различните гуни,
Според което той развива определен вид вяра,
Отговаряща на трите проявления, Арджуна

Добродетелни които по природа са **17.4**
Полубогове и ангели обожават;
Страстните на демони и ракшаси,
Боготворейки ги, се възхищават;

А който в мрака на невежеството тъне
Почита духове на мъртъвци и таласъми

17.5-6 Всички, които от арогантност и високомерие
Или от егоистична самовлюбеност и лицемерие
Се подлагат на тежки въздържания и покаяния,
Които не се препоръчват в свещените писания
Подтиквани от похот и привързаност нездрава
Които глупави са и с безсмислици се занимават
Измъчвайки своето тяло, а в него и Свръхдушата
Трябва за демони да бъдат смятани, о сине на Бхарата

17.7 Храната, която предпочитат създанията
Също съответства на трите гуни
Три вида са и жертвите, и въздържанията,
И милосърдието. Чуй за тях, Арджуна

17.8 Храните, ценени от личности в гуната на доброто,
Увеличават продължителността на живота,
Дават сила и пречистват човешкото съществуване
Изпълват със здраве, щастие и цялостно добруване
Тези храни са сочни, благи, пълноценни, поради което
Удовлетворяващи на вкус са и приятни за сърцето

17.9 Храните, на страстните хора които се нравят
Са твърде горчиви, кисели или пък пресолени,
Или пък твърде силно и пикантно се подправят,
Или са прекалено сухи, препържени и подлютени
Те причиняват болки и стомашни мъчения
И водят само до болести и неудовлетворение

17.10 Храна, приготвена значително по-рано
Преди да бъде ядена - минимум три часа
Която е безвкусна, с миризма на развалено
Разлагаща се и на прага да граняса
Съдържаща продукти и остатък
Които са недокосваеми, нечисти

Приятна е на тези в гуната на мрака
И води до страдания различни

Жертва, която съответства на писанията свещени **17.11**
И с решително чувство за дълг се изпълнява
От човек, лишил се от стремеж по плодовете тленни
Жертва в гуната на добродетелта се назовава

О, пръв сред Бхаратите, нека бъде знайно, **17.12**
Че жертвата, извършвана със мисъл за изгода
Или от горделивост е нечиста и нетрайна
И в страстната гуна е нейната природа

А жертва, която пренебрегва напътстващите писания, **17.13**
В която не се раздават осветена храна и подаяния,
В която няма мантри, ни подаръци за жреци и гуру
И в която липсва вяра е в тама-гуна, о сине на Куру

Въздържанието по отношение на тялото **17.14**
Се състои в обожание на Бога или Цялото
В почитането на брахманите, на духовния учител
На по-високопоставен от нас, например родител
А също в чистотата, простотата, въздържание
От сексуален живот и ненасилствено държание

Въздържанието по отношение на речта **17.15**
Се състои в произнасянето на такива слова
Които са правдиви, приятни, благотворни и полезни
Без да причиняват безпокойство с намеци болезнени
А също и в изучаване, рецитиране и четене
На Ведическите писания, от светци донесени

А удовлетворението, простотата и сериозността **17.16**
Са сред методите за въздържането на ума
Тук също спадат и пречистване на своето съществуване
Както и себеконтролът в името на всеобщото добруване

Това тристранно въздържание **17.17**
Извършено с трансцендентално упование

От някой, който не очаква никаква изгода,
А го прави единствено заради Бога –
Аскетизмът на такава отдадена душа
Носи природата на добродетелта

17.18 Ако обаче го извършва някой горделив
С цел да спечели уважение или престиж фалшив
Човек, който подрежда нещата си така
Извършва покаяние в гуната на страстта

17.19 Ако човек със неразбиране извършва въздържание
Във глупостта си с неразумно самоизтезание
С цел някой друг да унищожи или пък да му навреди
В гуната на невежеството покаянието му е, уви

17.20 Милостиня, която от чувство за дълг се раздава,
Без да се очаква нещо в замяна и се съобразява
С времето, мястото и достойнствата на личността
Е в проявлението на доброто, о потомъко на Бхарата

17.21 Ала милостиня, дадена с очакване на нещо в замяна
С желание в резултат да се живее в райското небе
В гуната на страстта завинаги, знай, си остава
Понеже се раздава неохотно, не на драго сърце

17.22 А даденото на нечисто място подаяние
На недостойна личност, без внимание
И уважение, в неподходящ момент за това
Се казва, че е в гуната на мрака, Пандава

17.23 Трите слова ом, тат и сат
Обозначават Върховния Абсолют свят
С тях брахманите започват своите песнопения
По време на ведическите жертвоприношения

17.24 Затова трансценденталистите, които се заемат
С извършване на жертвоприношения и предприемат
Благотворителни дейности и пречистващи покаяния
В съответствие с правилата на свещените писания

Започват винаги като произнасят омкара-пранава,
Върховния да постигнат в нетленната Му слава

Произнасяйки „тат” без стремеж към плодовете **17.25**
Извършващите аскези и жертвени приношения
Избавят се на илюзорната самсара от световете
И от оплитането в тях постигат избавление

О, Партха, думата „сат” служи да обозначи **17.26-27**
Истината Абсолютна като цел на всичките яги
Със „сат” се назовава освен това
Изпълнителят на жертвоприношенията
Както и на всички дейности, свързани на Бога с удовлетворението
Като покаянието, благотворителността и на дълга изпълнението

О сине на Притха, жертвоприношенията, покаянията, **17.28**
Аскетизмът, милосърдието, дългът и въздържанията
Спазени или извършени без вяра във Върховния Бог
Наричат се „асат”. Те са нищо и в този, и в бъдния живот”

ГЛАВА 18: ОКОНЧАТЕЛНОТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Парамартха-нирная

Арджуна казва: **18.1**
„О, силноръки, желая да разбера
На отричането [тяга] целта
И на санняса, стъпалото на отречението от света,
О, убиецо на Кеши, господарю на всички сетива”

Шри Бхагаван отвръща: **18.2**
„Изоставянето на делата, основаващи се на желание
Нарича се, Арджуна, отречение или себеотрицание
То е отказване от всякакви светски дела – санняса;
А непривързаност към резултатите на труда – това са
Всякакви дейности, чиито плод съзнанието ти не засяга
Именно тях „отричане” наричат мъдреците – тяга

Някои учени са на мнение и категорично заявяват, **18.3**
Че всички кармични дейности трябва да се изоставят,
Защото са несъвършени, ала други мъдреци уверено твърдят
Че жертвата, милосърдието и покаянието трябва да продължат

О, най-добър от Бхаратите, чуй Моето мнение **18.4**
Във връзка с тъй оспорваното отречение

О ти, който сред хората си тигър,
Отречението, знай, бива три вида

18.5 Жертвоприношението и благотворителността
Както и покаянието, о потомъко на Бхарата
Да бъдат изоставяни наистина те никога не бива
И трябва да се вършат със решителност неколеблива
Защото всъщност заниманието с тези три
Пречиства допълнително дори великите души

18.6 Ала трябва даже тези най-чисти дела
Да се вършат без привързаност към плода
И да се изпълняват като дълг с чувство неизменно
Такова, Партха, е заключението ми съвършено

18.7 Предписаният дълг не трябва да се изоставя
Ако човек поради илюзия това направи
Такова отречение не води към добро,
Защото сторено е във невежество

18.8 Ако пък някой задълженията си изостави
В страх от телесни неудобства или притеснения
Напредък в тяга той въобще не ще направи
Понеже в гуната на страстта е неговото отречение

18.9 Когато някой дълга си предписан изпълнява
Единствено, защото да бъде извършен трябва
Без привързаност на дейността към резултата
Отхвърлил материалното общуване се смята,
Че отречението на такъв човек, Арджуна
Установено е и е в природата на саттва-гуна

18.10 Човек, който разумен, интелигентен и отречен е
С добродетелна природа и със съмнения отсечени
Нито негодува срещу неблагоприятните дела
Нито привързва се ако му е приятна дейността

18.11 В действителност е невъзможно за въплътената душа
Да изостави всеки досег с дейността

Но за този, който от плода й се отказва
Че се е отрекъл наистина се казва

Който от дейността не се отрича получава след смъртта **18.12**
Желаните, нежеланите и смесени последици на своите дела
Ала никой плод страдание не причинява, знай това,
На онзи, който отрекъл се е вече от света

О, силноръки Арджуна, според Веданта има **18.13**
За изпълнението на всяка дейност пет причини

Тези пет причини, чуй, Арджуна, са: **18.14**
Тялото, или мястото на дейността;
Извършителят; различните сетива;
Разнообразните усилия; и самата съдба,
Още наричана Всевишния или Свръхдуша

Тези пет фактора са основание **18.15**
За всяко правилно или неправилно деяние,
Което човек отново и отново
Извършва с тяло, ум или със слово

Затова който за единствен извършител се счита **18.16**
Без петте фактора да взима под внимание
Е глупец с интелигентност не съвсем развита
И на нещата не съзира истинското състояние

Оня, който не е подтикван от лъжливо его **18.17**
И чийто разум насред дейността не е объркан,
Даже и да убива хора в света, знай за него,
Че не убива и с делата си не е обвързан

Познанието, познаваемото и познавачът **18.18**
Са трите импулса, мотивиращи дейността
Сетивата, работата и извършвачът
Са трите основи на всички дела

Три вида са вършителите, знанието и дейността **18.19**
В съответствие с трите различни материални гуни

Сега накратко Аз ще ти ги обясня
Внимателно ги чуй от Мен, Арджуна

18.20 Знание, чрез което се вижда неделима
Единната духовна природа на съществата
Макар разнообразие в единството да има
Е знание с природата на добротата

18.21 В гуната на страстта е това знание,
Посредством което във всяко тяло
Човек вижда различен вид създание
Сякаш разделено е единното цяло

18.22 А знание, при което човек към незначителни неща
Се привързва като че са всичко на света
Без истината да познава е оскъдно знание,
Присъщо на намиращото се в тамас съзнание

18.23 Казва се, че регулираното действие
Извършвано без привързаност към резултата,
Без симпатия или отвращение
Намира се в гуната на добротата

18.24 Ала действие, извършено с усилие голямо
С амбицията да засити желанията на сластта
В което дори капка несебичност няма
Познато е като действие в гуната на страстта

18.25 А действие, извършено в илюзия дълбока
Като се пренебрегват правилата от писанията
Без мисъл за последиците, без загриженост широка
За бъдещо обвързване, насилието и страданията,
Които причинява извършителят на друго същество
Приема се, че е проявна форма на невежество

18.26 Който действа непривързан, несебичен,
Търпелив, решителен и с вдъхновение,
И пред лицето на успех и загуба е безразличен
Гуната на доброто пуска в проявление

За работника, който към работата си се пристрастява **18.27**
И на плодовете й желае да се наслаждава
Който е алчен и на завист постоянно се отдал
С нечисти навици, смущаван в радост и печал
Се казва, че работи неизменно в раджо-гуна
Бъди ти сигурен в това, скъпи Арджуна

А който писанията не следва и е с ум непостоянен **18.28**
Който е груб и твърдоглав, оскърбителен и измамен
Който, ленив и мрачен, вечно не намира сгода
Работата си да свърши, е с невежа природа

Чуй сега с внимание, о скъпи ми Арджуна **18.29**
Подробно описание в съответствие със трите гуни
На видове разбиране и решителност различни
Сега ще ти ги обясня, Дхананджая, Аз лично

О Партха, разбиране, въз основа на което **18.30**
Човек знае какво трябва да бъде предприето
А също от какво е нужно да се въздържи,
Кога да бъде смел и от какво да се бои,
Кое го обвързва и кое – освобождава
Той винаги във саттва-гуна пребивава

Разбиране, което разлика не прави **18.31**
Между безверие и религиозни нрави
Между действие, което се препоръчва
И действие, което не бива да се извършва
Такова разбиране намира се, Партха
В материалното проявление на страстта

А интелигентност, която кривдата за правда взема, **18.32**
Пък правдата за кривда, знай, е изкривена
Тя вижда всичко наопаки, в невежество покрита
И в погрешна посока върви, о сине на Притха

Непоколебимата устойчивост, поддържана чрез йога **18.33**
При която човек решително си казва „Мога!"

И по такъв начин контролира си ума и сетивата
Решителност зове се в гуната на добротата

18.34 Решителност, обаче, Арджуна, такава,
Която към кармичен резултат се устремява
В сферата на религията, насладата и благодатта
Е решителност с природата на страстта

18.35 Решителност, с която не могат да бъдат преодолени
Сънят, страхът, скръбта, илюзията, мрачността
И всички цели и желания остават незадоволени
В природата на мрака е, потомъко на Бхарата

18.36 О, най-добър от рода Бхарата, чуй от Мен сега
За трите вида щастие, в които обусловената душа
Намира радост, като им се наслаждава
И от мъките се тъй освобождава

18.37 Това, което в началото може да е като отрова,
Но като нектар завършва най-накрай
И пробужда у човека жажда да се опознае нова
Щастие във саттва-гуна е, Арджуна, знай

18.38 За щастието със страстна природа
Казва се, че се поражда въз основа
На досега между обектите и сетивата
И отначало е нектар, а сетне е отрова за душата

18.39 А щастие, което със себереализацията нищо общо няма,
Което от началото до края е просто една измама
И от съня, мързела и илюзията възниква
Се казва, че от природата на мрака се прониква

18.40 Няма създание, родено на света
Нито в рая, нито на тази земя,
Нито където и да е, което е освободено
От трите гуни, от материята породени

Затова ти знай, че разликата, усмирителю на врагове, **18.41**
Между брахманите, кшатриите, ваишиите и шудрите
Се определя от собствената им природа, о Арджуна
В съответствие със качествата, придобити в трите гуни

Умиротвореност, себеовладяност, въздържание, **18.42**
Чистота, търпение, честност, познание,
Мъдрост и религиозност са природните качества,
Заради които брахманите тачат се

Кшатрията със следните вродени качества се отличава: **18.43**
Решителност, находчивост и смелост в битката да проявява
Героизъм, сила, благородство и умение да ръководи
Такава е на воина храбър придобитата природа

Земеделие, отглеждане на крави и търговия **18.44**
Е естествената работа на ваишиите, а тия,
Които родили са се със природата на шудри
Следва да се трудят, служейки на всички други

Като следва качествата на своите дела **18.45**
Всеки може съвършен да стане
Сега те моля, чуй от Мен как става това
Съмнение във теб да не остане

Човек постига съвършенство несъмнено **18.46**
Предписания си дълг като просто изпълнява
Понеже така източника на съществата, Мене,
Който прониквам всичко и всички, обожава

По-добре със собствената си работа човек да се заеме **18.47**
Макар че може и да я извършва недодялано, несъвършено
Отколкото на друг професията по прищявка да приеме
И да я извършва, пък макар и по-добре, че даже съвършено
Задълженията, предписани в съответствие с природата на всеки
Не пораждат никога реакции греховни, а освобождават го навеки

Човек не бива да изоставя предписаните си задължения **18.48**
Макар и грешки да допуска при тяхното изпълнение

Усилията винаги се съпътстват от недостатъците им
Тъй както, сине на Кунти, огънят обвит е с дим

18.49 Човек, който от материални наслаждения не се интересува
Който е непривързан и винаги се самоконтролира
Мир може да постигне като отречението практикува
И на най-висш стадий на освобождението се намира

18.50 Накратко чуй от Мен сега, Каунтея
Как този, който съвършенство подобно постига
За равнината на абсолюта, Брахман, ще узрее
И до най-висшето божествено познание се издига

18.51-53 Този, който посредством разума не деградира
И своя ум с решителност голяма контролира;
Който от обектите за сетивно наслаждение се отказва
Който привързаност и ненавист всякакви зарязва
Който живее на усамотено място, яде малко и не спори
Контролира тялото, ума и способността си да говори
И винаги е в състояние на екстаз, дълбоко вътре в него
Който е безпристрастен и освободен от лъжливото си его,
От сила лъжлива, гордост фалшива, похотта, гнева и още от
Приемане на материални неща,
ненужни за поддържане на прост живот;
Който е освободен от фалшиво чувство за собственост
и е умиротворен –
Такъв човек със сигурност
в позицията на себереализацията е установен

18.54 Така постигнал божествената си природа
С щастлива и винаги удовлетворена душа
За нищо не жадува, ни скърби до изнемога,
Еднакво разположен към всички живи същества
И постигайки бхакти – предана любов -
Той да Ми служи вечно с обич е готов

18.55 Човек единствено може да Ме разбере
Като Ми отдава предано служене

Такъв, какъвто съм – Бог, Върховна Личност
И когато опознае напълно Моята идентичност
С изпълнено с трансцендентална любов сърце
Ще може в царството на Бога след смъртта си да се озове

Макар да е зает с какви ли не задължения и дела **18.56**
Преданият, който подслон в Мен е приел,
Под покровителството Ми и заради милостта
Достига обителта Ми вечна, непознаваща предел

Във всички дейности на Мен се уповавай **18.57**
Под Мое покровителство завинаги оставай
В такова служене със преданост установен
Бъди напълно осъзнат за Кришна, тоест Мен

Сърцето си ако Ми посветиш, ако Ме осъзнаеш **18.58**
По милостта Ми всички спънки ще преодолееш
Ала от гордост и егоизъм ако се повлияеш
И не послушаш думите Ми, ще се погубиш и изтлееш

Ако не действаш според Моите указания **18.59**
И в битката откажеш да участваш и не се сражаваш
Ще бъдеш грешно воден в своите деяния
Помни, че от природата си ти не можеш да избягаш

Подтикван от природата си, о Каунтея, **18.60**
Безпомощен, ти ще сториш тъкмо онова,
Което да избегнеш тъй отчаяно копнееш
И, заблуден, отказваш да свършиш сега

В сърцето на всеки Върховният Бог се намира **18.61**
И всички същества да направлява Той не спира,
Които като че ли поставени са във машина
Направена от материалната енергия непреодолима

На Него, Бхарата, отдай се ти изцяло! **18.62**
По Неговата милост ще постигнеш
Мира, за който сърцето ти е копняло
И във висшата вечна обител ще стигнеш

18.63 Още по-поверително познание предадох ти сега
По-ценно от това, което съществува по света
Добре обмисли всичко, което вече знаеш
И сетне постъпи, тъй както пожелаеш

18.64 Чуй ме, ще ти разкрия Аз сега отново
Най-висшето си учение, изричано в слово,
От всички тайни тайната най-скъпоценна
Защото си Ми много скъп, о съкровени!

18.65 Винаги мисли за Мен, стани Мой предоноотдаден,
Обожавай Ме, бъди Ми верен почитател
По този начин ти непременно ще дойдеш при Мен
Обещавам ти това, защото си Мой много скъп приятел

18.66 Изостави всички религии и предписания
И без страх просто се отдай на Мен
Аз ще те освободя в това ти състояние
От всички грехове, които те държат във плен

18.67 Изложеното тук от Мен на тебе поверително познание
Не може да се обясни на тях, които не извършват въздържание,
Не са отдадени или пък във служене със преданост заети,
Или които във сърцата си от завистта към Бога са обзети

18.68 Ала на онези, които са Ми предани и верни
Ако някой тази висша тайна довери
Ще се изпълни той със преданост към Мен безмерна
И най-накрая в Мене ще се приюти

18.69 Слуга по-скъп от него в този свят не мога да намеря
И никога не ще успея скъпоценността му да измеря

18.70 А този наш свещен разговор ако някой изучава
Като го чете, слуша или с преданост възпява,
Или над него с интелигентността си размишлява
Той чрез жертвоприношението на мъдростта Ме обожава

А слушащите с вяра и независтливите **18.71**
От греховните реакции се освобождават
И достигат планетите на благочестивите
Където дълго на добруване се наслаждават

Изслуша ли всичко внимателно, о Партха **18.72**
Със ум, Дхананджая, съсредоточен?
Съмненията и заблудата ти разпръснати ли бяха?
Невежеството ти разсеяно ли бе от Мен?"

Арджуна казва: **18.73**
„Мой скъпи Кришна, о, непогрешими
Аз помолих Те: „Кешава, помогни ми!"
И благодарение на милостта Ти
Аз възвърнах вече паметта си
Сега съм непоколебим, свободен от съмнение
И съм готов да действам според Твоето поръчение"

Санджая каза: **18.74**
„На този разговор между Кришна и Партха
Ето как свидетел станах аз
Думите на тез души велики толкоз дивни бяха,
Че цял настръхнал съм в екстаз!

По милостта на Вяса, моя гуру **18.75**
Аз слушах този поверителен диалог
Между Арджуна, славен син на Куру
И Кришна, господар на мистицизма и Върховен Бог

О царю, отново и отново като си припомням **18.76**
Този разговор между Кешава и Арджуна свят
От вълнение аз неспособен съм да се опомня
И радостно сърцето ми ликува пак и пак!

О, царю, когато си припомням като захласнат **18.77**
На Господ Кришна формата така прекрасна
Все повече и повече от гледката се удивлявам
И пак и пак безкрайно аз се наслаждавам

18.78 Навсякъде, където е Кришна, господарят на всички мистици
И Арджуна, стрелецът с лък, славният боец на колесница
Там са всяко щастие, победа, благоденствие и добродетел
Тъй мисля аз, о Дхритаращра, на Кауравите владетел!”

Тъй свършва “Бхагавад Гита”, славният Упанишад,
Между Шри Кришна и Арджуна разговорът свят,
Йогийското писание за трансценденталното познание
В „Бхишма Парва” на свещената “Махабхарата”
От Вясадев творба, прославена в трите свята

ГИТА МАХАТМЯ

„Славата на Бхагавад Гита”
съставена и записана от Шрила Вясадева в „Падма Пурана”

гита-шастрам идам пуням ях патхет праятах пуман
вишнох падам авапноти бхая-шокади-варджитах

Ако правилно следва инструкциите на “Бхагавад Гита”
Човек може повече тревоги и страдания в живота си да не изпита
Такъв човек във този си живот освобождава се от всички страхове
А в следващия се възнася във духовните, нетленни светове

гитадхяяна-шилася пранаяма-парася ча
наива санти хи папани пурва-джанма-критани ча

Който с искрена сериозност и самообладание
Изучава на „Бхагавад Гита” святото послание
По благословията на милостивия Бог
Избавя се дори и от най-сетната следа
На греховете в този и в отминал живот
Както след огъня остава само пепелта

малине мочанам пумсам джала-снанам дине дине
сакрид-гитамбхаси снанам самсара-мала-нашанам

Човек може всеки ден да си къпе тялото в свещената река
Но ако дори веднъж изкъпе интелекта си във „Бхагавад Гита”
За него замърсяванията от материалния му начин на живот
Завинаги изчезват от сърцето му по милостта на Бог

гита сугита картавя ким аняих шастра-вистараих
я сваям падманабхася мукха-падмад винихсрита

„Бхагавад Гита" трябва да се слуша и чете с предано внимание
Понеже на Шри Кришна, Бога, извира тя от лотосовата уста
Какво ли още би могло да се намери в другите ведически писания
Като самата същина на Ведите разкрита е в нейните сладки слова

бхаратамрита сарвасвам вишнор вактрад винихсритам
гита-гангодакам питва пунар-джанма на видяте

Пиейки вода от Ганг човек достига до спасение,
Ала посланието на „Гита" му донася дивно просветление
Същината и нектарът на „Махабхарата"
Е „Бхагавад Гита" - песента, която
Изговорена от Кришна, изначалния и всепроникващ Бог
Влива със нектара си у този, който я чете, живот

сарвопанишадо гаво догдха гопала-нанданах
партхо ватсах судхир бхокта дугдхам гитамритам махат

Упанишадите са досущ като стадо крави,
А пастирският син Кришна ги дои
Арджуна на теленце сучещо се прави,
„Гита" е млякото, най-висшият нектар, който пои
Людете, пречистена интелигентност дето имат
Тъй като те този нектар божествен жадни взимат

екам шастрам деваки-путра-гитам
еко дево деваки-путра ева
еко мантрас тася намани яни
кармапй екам тася девася сева

Нека има само едно писание за целия свят -
Диалогът между Кришна и Арджуна, като „Бхагавад Гита" познат!
Нека има един Бог за всички, Шри Кришна, и нека няма
Друга мантра освен имената Му свети - Харе Кришна, Харе Рама!
Нека има само една дейност навеки -
На служене на Бога нека посвети се всеки!